

cooperant

revista de cooperació per al desenvolupament - revista de cooperación para el desarrollo

 Govern
de les Illes Balears

Conselleria d'Immigració i Cooperació > Direcció General de Cooperació

núm.

07

Maig 2006

Periodicitat: Quadrimestral

Edita: Direcció General de Cooperació

3 *editorial*

a peu de foto | a pie de foto 4

EL DEFENSOR DELS BOSCOS - *EL DEFENSOR DE LOS BOSQUES*
GARANTIR L'ACCÉS A LA TERRA I A L'AIGUA - *GARANTIZAR EL ACCESO A LA TIERRA Y AL AGUA*

UNCDF / Adam Rogers / Níger

entrevista 6
ÁLVARO SARMIENTO

Dirección General de Cooperación / Carmen Ortega

12 *dossier*
OBJECTIU 7 DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI
OBJETIVO 7 DE DESARROLLO DEL MILENIO

fitxes tècniques | fichas técnicas 20
FUNDACIÓ DESENVOLUPAMENT SOSTINGUT (FUNDESOS) - AJUDA EN ACCIÓ
AMICS DE LA TERRA BALEARIS - ASSOCIACIÓ ENTREPOBLES

testimonis | testimonios 24
TEIXINT XARRES DE DONES A LA MEDITERRÀNIA
TEJIENDO REDES DE MUJERES EN EL MEDITERRÁNEO

27 *diari de viatge | diario de viaje*
UNA ESTADA FORMATIVA A LES ILLES BALEARIS
UNA ESTANCIA FORMATIVA EN LAS ILLES BALEARIS

arreu del món | alrededor del mundo 28
PROGRAMA AZAHAR

31 *tauler d'anuncis | tablón de anuncios*

33 *vocabulari solidari | vocabulario solidario*

fogons del món | fogones del mundo 34
EL MILL
EL MIJO

amb referències | con referencias 35

AECI / Territorios Palestinos

FAO / P. Cenini / Níger

Edita

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Immigració i Cooperació
Direcció General de Cooperació
C/ Sant Joan de la Salle, 7 - 07003 - Palma
Tel.: 971 17 74 34
<http://portalcooperacio.caib.es>

Redacció i coordinació
Redacción y coordinación
Elena Ortega
elenaortega@lacomba.com

Traducció al català
Àngels Àlvarez Garí

Col·laboren | Colaboran

José Luis Bolívar, Emilio Cardiel, Liliana Deamicis, Concha Fuster, Víctor Morales, Lluç Pelàez, Carmen Pellicer, Omaira Valbuena

Portada

UNCDF / Adam Rogers / Benín

Disseny i maquetació
Diseño y maquetación
LACOMBA Producciones
www.lacomba.com

Impressió | Impresión
Bahía Indústria Gráfica

Tirada
2.200 exemplars | *ejemplares*

Periodicitat | Periodicidad
Quadrimestral | *Cuatrimestral*

Dipòsit legal | Depósito legal
PM-590-2004

DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE PER COMBATRE LA POBRESA

La gran majoria de les persones pobres del món, especialment les que viuen en zones rurals, depenen per complet dels recursos naturals del seu entorn per alimentar-se, obtenir aigua o per conservar la salut. Així és que quan el medi ambient es degrada o escassegen els recursos naturals, els qui en surten malparats són ells.

Hem vist com la pobresa contribueix moltes vegades a la degradació ambiental. La desforestació per obtenir noves terres de cultiu porta a l'esgotament dels recursos naturals i a una major probabilitat de sofrir catàstrofes naturals, com ara sequeres o inundacions. Aquest deteriorament incrementa, a la vegada, el nivell de pobresa; per aquest motiu, reduir-la és fonamental per a la protecció del medi ambient.

També, l'elevat consum de recursos naturals per part dels països rics causa danys ambientals greus –l'increment de l'efecte d'hivernacle, la pèrdua de biodiversitat, la desertització i destrucció de la selva, la reducció del volum d'aigua mundial disponible, la sobreexplotació de les reserves pesqueres o l'augment del nivell de la mar (provocat per l'escalfament atmosfèric)– i afecta més greument els pobles dels països en desenvolupament, amb la qual cosa constitueix un obstacle significatiu per a la reducció de la pobresa.

És possible, això no obstant, promoure el desenvolupament humà i, al mateix temps, preservar la capacitat de la Terra per proporcionar recursos naturals a les generacions futures? Sí, a través del **desenvolupament sostenible**; un concepte que vincula tot procés de desenvolupament amb el respecte pel medi ambient.

Resoldre l'escassetat de recursos naturals per a les persones pobres del món i pal·liar els danys al medi ambient derivats de l'alt consum dels països rics, requerirà un canvi rotund en el model socioeconòmic dels països del Nord, amb mesures d'estalvi energètic, utilització d'energies renovables i reducció de la pobresa, entre d'altres.

De moment, les decisions adoptades a les darreres cimeres mundials sobre l'aigua, la biodiversitat i el desenvolupament sostenible, queden molt lluny de les mesures urgents que s'haurien de prendre per frenar la ràpida degradació del medi ambient del nostre planeta.

DESARROLLO SOSTENIBLE PARA COMBATIR LA POBREZA

La gran mayoría de las personas pobres del mundo, especialmente las que viven en zonas rurales, dependen por completo de los recursos naturales de su entorno para alimentarse, obtener agua o para conservar la salud. Así es que cuando el medio ambiente se degrada o escasean los recursos naturales, quienes salen peor parados son ellos.

Hemos visto cómo la pobreza contribuye en muchas ocasiones a la degradación ambiental. La deforestación para obtener nuevas tierras de cultivo lleva al agotamiento de los recursos naturales y a una mayor probabilidad de sufrir catástrofes naturales, como sequías o inundaciones. Este deterioro incrementa, a su vez, el nivel de pobreza; de ahí que la reducción de ésta sea fundamental para la protección del medio ambiente.

También, el elevado consumo de recursos naturales por parte de los países ricos causa graves daños ambientales –el incremento del efecto invernadero, la pérdida de biodiversidad, la desertización y destrucción de la selva, la reducción del volumen de agua mundial disponible, la sobreexplotación de las reservas pesqueras o el aumento del nivel del mar (provocado por el calentamiento atmosférico)– y afecta más gravemente a los pueblos de los países en desarrollo, constituyendo un obstáculo significativo para la reducción de la pobreza.

¿Es posible, sin embargo, promover el desarrollo humano y, al mismo tiempo, preservar la capacidad de la Tierra para proporcionar recursos naturales a las generaciones futuras? Sí, a través del **desarrollo sostenible**; un concepto que vincula todo proceso de desarrollo con el respeto por el medio ambiente.

Resolver la escasez de recursos naturales para las personas pobres del mundo y paliar los daños al medio ambiente derivados del alto consumo de los países ricos, requerirá de un cambio rotundo en el modelo socioeconómico de los países del Norte, con medidas de ahorro energético, utilización de energías renovables y reducción de la pobreza, entre otras.

Por el momento, las decisiones adoptadas en las últimas cumbres mundiales sobre el agua, la biodiversidad y el desarrollo sostenible, quedan muy lejos de las medidas urgentes que deberían tomarse para frenar la rápida degradación del medio ambiente de nuestro planeta.

Goldman Environmental Prize

EL DEFENSOR DELS BOSCOS *EL DEFENSOR DE LOS BOSQUES*

Llatinoamèrica és la regió mundial amb una major pèrdua neta de boscos. A Hondures, per exemple, la situació és dramàtica: si la deforestació continua amb aquest ritme, en 20 anys quedarà completament desarbolada.

L'agència governamental que regula l'activitat fustera és una de les institucions més corruptes del país. La impunitat és tal que ni es respecten les àrees naturals protegides. Un informe de l'Agència d'Investigació Ambiental (EIA) denuncia com els Estats Units i Europa importen fusta hondurenya il·legal.

A la província d'Olancho, la tala descontrolada d'arbres amb finalitat comercial ha acabat amb més de la meitat dels seus ecosistemes forestals (boscos ennuvolats, boscos de pins antics i boscos pluvials tropicals), imprescindibles per evitar l'erosió, protegir els recursos hidrològics i naturals, i reduir el risc d'inundacions.

José Andrés Tamayo dirigeix el Movimiento Ambientalista de Olancho (MAO), una coalició d'agricultors i líders comunitaris i religiosos que defensen les seves terres de la tala indiscriminada. Empreses fusteres, terratinents, narcotraficants i caps del crim organitzat controlen la regió i són, presumptament, els responsables dels assassinats d'alguns membres del MAO.

El 2005, aquest sacerdot catòlic rebé el prestigiós Premi Ambiental Goldman, cosa que, a més del reconeixement mundial a la seva labor, tal vegada faci desistir dels seus propòsits els qui han posat preu al seu cap.

Latinoamérica es la región mundial con mayor pérdida neta de bosques. En Honduras, por ejemplo, la situación es dramática: si la deforestación continúa a este ritmo, en 20 años quedará completamente desarbolada.

La agencia gubernamental que regula la actividad maderera es una de las instituciones más corruptas del país. La impunidad es tal que ni se respetan las áreas naturales protegidas. Un informe de la Agencia de Investigación Ambiental (EIA) denuncia cómo Estados Unidos y Europa importan madera hondureña ilegal.

En la provincia de Olancho, la tala descontrolada de árboles con fines comerciales ha acabado con más de la mitad de sus ecosistemas forestales (bosques nublados, bosques de pinos antiguos y bosques pluviales tropicales), imprescindibles para evitar la erosión, proteger los recursos hidrológicos y naturales, y reducir el riesgo de inundaciones.

José Andrés Tamayo dirige el Movimiento Ambientalista de Olancho (MAO), una coalición de agricultores y líderes comunitarios y religiosos que defienden sus tierras de la tala indiscriminada. Empresas madereras, terratenientes, narcotraficantes y jefes del crimen organizado controlan la región y son, presumptamente, los responsables de los asesinatos de varios miembros del MAO.

En 2005, este sacerdote católico recibió el prestigioso Premio Ambiental Goldman, lo que, además del reconocimiento mundial a su labor, tal vez haga desistir de sus propósitos a quienes han puesto precio a su cabeza.

UNCDF / Adam Rogers / Guinea-Conakry

GARANTIR L'ACCÈS A LA TERRA I A L'AIGUA GARANTIZAR EL ACCESO A LA TIERRA Y AL AGUA

Les tres quartes parts dels 852 milions de persones que pateixen fam en el món viuen en zones rurals. La majoria són pagesos que cultiven parcel·les petites i poc productives que amb prou feines els permeten alimentar les seves famílies; d'entre tots, qui es troba en pitjor situació són les dones i els grups indígenes.

Promoure reformes agràries i afrontar noves possibilitats de desenvolupament rural permetria a un gran nombre de pagesos accedir de manera estable als recursos productius com ara la terra i l'aigua, i rompre el cercle viciós de la fam i la pobresa.

A més, la reforma agrària i el desenvolupament rural contribuirien al desenvolupament sostenible del planeta. Així ho han reconegut els representants dels països presents a la Conferència de la FAO sobre Reforma Agrària i Desenvolupament Rural (CIRADR), celebrada el passat mes de març a Porto Alegre. A la declaració final, es comprometen a implantar polítiques de desenvolupament rural que promoguin programes de reforma agrària en favor dels més pobres i marginats.

Mentrestant, la declaració del Fòrum "Terra, Territori i Dignitat" (esdeveniment paral·lel convocat per diverses organitzacions i moviments del camp provinents de 67 països), ha estat inclosa entre els documents oficials del CIRADR i proposa canvis substancials en les polítiques econòmiques imperants, i una nova reforma agrària basada en la sobirania alimentària.

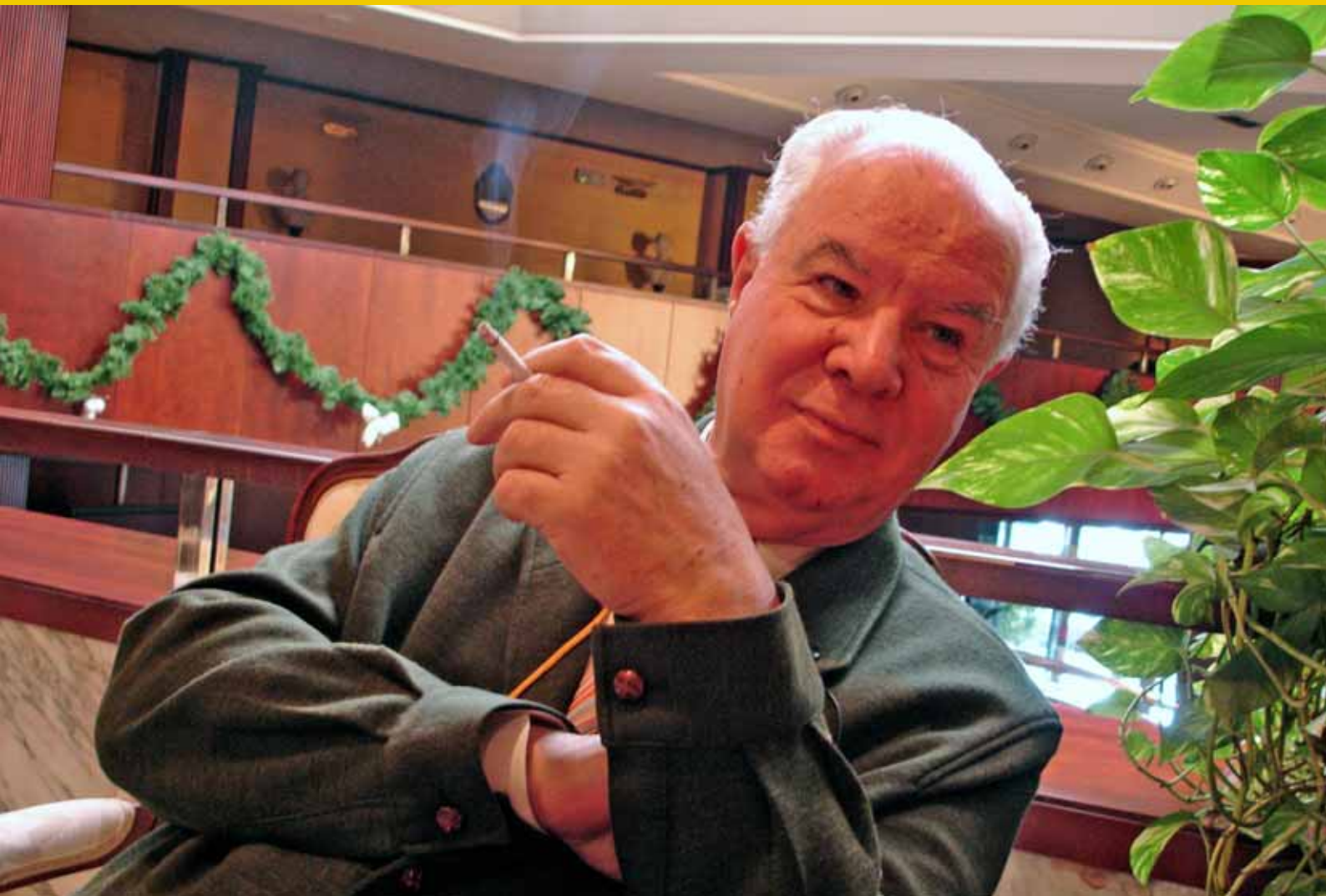
Las tres cuartas partes de los 852 millones de personas que padecen hambre en el mundo viven en zonas rurales. La mayoría son campesinos que cultivan parcelas pequeñas y poco productivas que apenas les permiten alimentar a sus familias; de entre ellos, quienes están en peor situación son las mujeres y los grupos indígenas.

Promover reformas agrarias y afrontar nuevas posibilidades de desarrollo rural permitiría a un gran número de campesinos acceder de manera estable a los recursos productivos como la tierra y el agua, y romper el círculo vicioso del hambre y la pobreza.

Además, la reforma agraria y el desarrollo rural contribuirían al desarrollo sostenible del planeta. Así lo han reconocido los representantes de los países presentes en la Conferencia de la FAO sobre Reforma Agraria y Desarrollo Rural (CIRADR), celebrada el pasado mes de marzo en Porto Alegre. En la declaración final, se comprometen a implantar políticas de desarrollo rural que promuevan programas de reforma agraria en favor de los más pobres y marginados.

Mientras, la declaración del Foro "Tierra, Territorio y Dignidad" (evento paralelo convocado por diversas organizaciones y movimientos del campo provenientes de 67 países), ha sido incluida entre los documentos oficiales del CIRADR y propone cambios sustanciales en las políticas económicas imperantes, y una nueva reforma agraria basada en la soberanía alimentaria.

ÁLVARO SARMIENTO

FUNDACIÓN LATINO GRAMEEN

La Fundación Latino Grameen nasqué a fi de difondre la filosofia i la metodologia del Banc Grameen de Bangladesh. En aquests moments, té en fase de desenvolupament diversos projectes de microcrèdits a la República Dominicana, a Nicaragua i a Honduras, i, en un futur proper, espera ampliar el seu radi d'acció a altres països de Llatinoamèrica i d'Àfrica.

La Fundación Latino Grameen nació con objeto de difundir la filosofía y la metodología del Banco Grameen de Bangladesh. En estos momentos, tiene en fase de desarrollo diversos proyectos de microcréditos en República Dominicana, en Nicaragua y Honduras, y, en un futuro próximo, espera ampliar su radio de acción a otros países de Latinoamérica y de África.

UNCDF / Adam Rogers / Bangladesh

© Banco Inter Americano de Desarrollo / Jesus Ynostroza / Chile

Álvaro Sarmiento, enginyer industrial i cònsol honorari de Bangladesh, conegué Muhammad Yunus, el "pare dels microcrèdits", el 1995. Des d'aquell dia es convertí en un apassionat del mètode Grameen i en participà en la difusió fins a constituir el 2004 la Fundació Latino Grameen (FLAG), que té la seu a Espanya i de la qual és secretari. Per la seva condició de cònsol, ha acompanyat la reina d'Espanya en els seus viatges a Bangladesh per conèixer sobre el terreny el funcionament i els bons resultats del programa de microcrèdits del Banc Grameen; sistema financer al qual la reina Sofia dona un suport entusiasta i decidit.

La Fundació Latino Grameen està associada al Grameen Trust, el fons creat pel professor Yunus per donar suport a l'inici de rèpliques Grameen en altres països. Els més de cent projectes en 35 països demostren que el model és exportable i que funciona si s'adapta a la realitat local. En els propers anys, la Fundació Latino implantarà el sistema Grameen a Llatinoamèrica (amb la qual comparteix l'idioma) i a Àfrica (per la proximitat geogràfica amb aquest continent).

Álvaro Sarmiento, ingeniero industrial y cónsul honorario de Bangladesh, conoció a Muhammad Yunus, el "padre de los microcréditos", en 1995. Desde aquel día se convirtió en un apasionado del método Grameen y participó en su difusión hasta constituir en 2004 la Fundación Latino Grameen (FLAG), que tiene su sede en España y de la que es secretario. En su calidad de cónsul, ha acompañado a la reina de España en sus viajes a Bangladesh para conocer sobre el terreno el funcionamiento y los buenos resultados del programa de microcréditos del Banco Grameen; sistema financiero al que doña Sofía presta un apoyo entusiasta y decidido.

La Fundación Latino Grameen está asociada al Grameen Trust, el fondo creado por el profesor Yunus para apoyar el inicio de réplicas Grameen en otros países. Los más de cien proyectos en 35 países prueban que el modelo es exportable y que funciona si se adapta a la realidad local. En los próximos años, la Fundación Latino implantará el sistema Grameen en Latinoamérica (con la que comparte el idioma) y en África (por la proximidad geográfica con este continente).

Cooperant - Això no obstant, la majoria dels projectes de microcrèdits del Banc Grameen tenen lloc a Àsia i no a Àfrica o a Llatinoamèrica, per què?

Cooperant - *Sin embargo, la mayoría de los proyectos de microcréditos del Banco Grameen tienen lugar en Asia y no en África o Latinoamérica, ¿por qué?*

Álvaro Sarmiento - En primer lloc, hem de fer referència a les grans diferències, en termes de població, entre aquestes tres regions: només l'Índia duplica en població la totalitat de països de Llatinoamèrica. A més, hi ha grans diferències en la distribució territorial de la pobresa. A l'Amèrica Llatina la major quantitat de població pobre es concentra a les zones urbanes, encara que els més pobres i desatesos visquin en àrees rurals. La proporció de població urbana/rural a Llatinoamèrica se situa al voltant del 76%/24%. Ben al contrari que la distribució a Àsia i a Àfrica, on la proporció urbana/rural és gairebé inversa.

Aquesta circumstància fa que a Llatinoamèrica, per la major quantitat de població que viu en la pobresa en zones urbanes, els serveis microfinancers estiguin implantats en aquestes àrees (la concentració ajuda a reduir els costos de gestió), i hi hagi un interès menor per arribar a les zones rurals, amb l'honrosa excepció d'algunes organitzacions no governamentals de desenvolupament.

Per contra, el camp d'acció del microfinançament a Àsia i a Àfrica és eminentment rural, i té un altíssim percentatge d'èxits.

S'ha atribuït a la distància geogràfica i a les barres lingüístiques la dificultat d'exportar el sistema Grameen a altres continents. És clar que les "resolucions" que aplica el Banc Grameen en el seu programa de microcrèdits a Bangladesh, com ara la que recomana el cultiu i consum de verdures (fet que respon a un problema local de falta de vitamina A, causa freqüent de ceguesa infantil), o la que aconsella que no s'han de donar ni acceptar dots en els matrimonis dels fills (cosa que constitueix una autèntica revolució social contra l'arrelat costum bangladesí de dotar les filles per al matrimoni), no tindrien sentit a Llatinoamèrica.

Dirección General de Cooperación / Marina Estarellas / India

El microcrèdit no funciona pertot igual; tot i que, com diu Yunus, la cultura de la pobresa és la mateixa i hi ha un teixit comú més enllà de les diferències. Sabem que el microcrèdit no és la panacea, però és una eina per mitigar la pobresa, i a més contribueix a fer que els nins vagin a l'escola, les famílies tinguin accés a la salut i les persones, particularment les dones, puguin prendre decisions que les ajudin a millorar les seves vides.

En primer lugar, tenemos que referirnos a las grandes diferencias, en términos de población, entre estas tres regiones: sólo la India duplica en población a la totalidad de países de Latinoamérica. Además, existen grandes diferencias en la distribución territorial de la pobreza. En América Latina la mayor cantidad de población pobre se concentra en las zonas urbanas, aun cuando los más pobres y desatendidos vivan en áreas rurales. La proporción de población urbana / rural en Latinoamérica se sitúa en torno al 76% / 24%. Bien al contrario que la distribución en Asia y África, donde la proporción urbana / rural es casi inversa.

Esta circunstancia hace que en Latinoamérica, por su mayor cantidad de población en la pobreza en zonas urbanas, los servicios microfi-

“El microcrèdit és una eina per mitigar la pobresa”

“El microcrédito es una herramienta para mitigar la pobreza”

nancieros estén implantados en esas áreas (la concentración ayuda a reducir los costos de gestión), y exista un menor interés por llegar a las zonas rurales, con la honrosa excepción de algunas organizaciones no gubernamentales de desarrollo.

Por el contrario, el campo de acción de la microfinanciación en

Asia y África es eminentemente rural, y tiene un altísimo porcentaje de éxitos.

Se ha atribuido a la distancia geográfica y a las barreras lingüísticas la dificultad de exportar el sistema Grameen a otros continentes. Está claro que las “resoluciones” que aplica el Banco Grameen en su programa de microcréditos en Bangladesh: como la que recomienda el cultivo y consumo de verduras (lo que responde a un problema local de falta de vitamina A, causa frecuente de ceguera infantil), o la que aconseja que no se deben dar ni aceptar dotes en los matrimonios de los hijos (lo que constituye una auténtica revolución social contra la arraigada costumbre bangladesí de dotar a las hijas para el matrimonio), no tendrían sentido en Latinoamérica.

El microcrédito no funciona en todas partes igual; aunque, como dice Yunus, la cultura de la pobreza es la misma y hay un tejido común más allá de las diferencias. Sabemos que el microcrédito no es la panacea, pero es una herramienta para mitigar la pobreza, y además contribuye a que los niños vayan a la escuela, las familias tengan acceso a la salud y las personas, particularmente las mujeres, puedan tomar decisiones que les ayuden a mejorar sus vidas.

C. - Com descriuria el panorama microfinancer a Llatinoamèrica?

C. - ¿Cómo describiría el panorama microfinanciero en Latinoamérica?

A. S. - Prèviament caldria aclarir que, en aquesta regió, s'usa indiscriminadament el terme "microcrèdit" per designar qualsevol tipus d'operació financera que la banca tradicional consideraria "petita" i que nosaltres denominariem "crèdit a la petita i mitjana empresa" o "crèdit al consum" (a l'Amèrica Llatina més de 110 milions d'habitants viuen de negocis propis creats amb petites quantitats de diners).

La majoria són préstecs condicionats a garanties o avals, o subjectes a severíssims controls i recàrrecs d'agències executives en cas d'impagament. Durant els últims anys han aparegut nombroses entitats semi-bancàries, gairebé totes amb ànim de lucre, a les quals és difícil emmarcar dins el que entenem per microcrèdit.

Podríem establir tres grans categories per referir-nos a les institucions microfinanceres a Llatinoamèrica:

– El primer grup (desgraciadament el menys nombrós) el componen les ONGD, que desenvolupen la seva tasca fonamentalment a les zones rurals, on els nivells de misèria tripliquen els de les ciutats i les mancances econòmiques i socials són dramàtiques.

– El segon grup el constitueixen aquelles institucions que, si bé tingueren l'origen en una ONGD o varen néixer per atendre els clients amb menys recursos, avui formen part de les anomenades "microfinanceres regulades". Tenen una supervisió bancària tan exigent que fins i tot prohibeix el desenvolupament d'activitats de tipus social.

– Finalment, el tercer grup el formen els bancs comercials, que últimament incorporen els sectors de menors ingressos a la seva clientela. A Guatemala, per exemple, la difusió dels seus serveis és a càrrec de persones que parlen els dialectes locals maies, i s'utilitzen màquines que prenen empremtes digitals si la persona no pot firmar.

A. S. - *Previamente habría que aclarar que, en esta región, se usa indiscriminadamente el término "microcrédito" para designar cualquier tipo de operación financiera que la banca tradicional consideraría "pequeña" y que nosotros denominaríamos "crédito a la pequeña y mediana empresa" o "crédito al consumo" (en América*

Espiral / Guatemala

Latina más de 110 millones de habitantes viven de negocios propios creados con pequeñas sumas de dinero).

La mayoría son préstamos condicionados a garantías o avals, o sujetos a severísimos controles y recargos de agencias ejecutivas en caso de impago. En los últimos años han aparecido numerosas entidades semi-bancarias, casi todas con ánimo de lucro, a las que es difícil enmarcar dentro de lo que entendemos por microcrédito.

Podríamos establecer tres grandes categorías para referirnos a las instituciones microfinancieras en Latinoamérica:

– El primer grupo (desgraciadamente el menos numeroso) lo componen las ONGD, que desarrollan su

Espiral / Guatemala

labor fundamentalmente en las zonas rurales, donde los niveles de miseria triplican los de las ciudades y las carencias económicas y sociales son dramáticas.

– El segundo grupo lo constituyen aquellas instituciones que, si bien tuvieron su origen en una ONGD o nacieron para atender a los clientes con menos recursos, hoy forman parte de las llamadas "microfinancieras reguladas". Tienen una supervisión bancaria tan exigente que incluso prohíbe el desarrollo de actividades de tipo social.

– Finalmente, el tercer grupo lo conforman los bancos comerciales, que últimamente vienen incorporando a los sectores de menores ingresos en su clientela. En Guatemala, por ejemplo, la difusión de sus servicios está a cargo de personas que hablan los dialectos locales maya, y se utilizan máquinas que toman huellas digitales si la persona no puede firmar.

C. - Quines conclusions es tragueren de la recent Cimera de Microcrèdit per a la Regió de Llatinoamèrica i el Carib?

C. - ¿Qué conclusiones se extrajeron de la reciente Cumbre de Microcrédito para la Región de Latinoamérica y el Caribe?

A. S. - Una de les principals conclusions ha estat comprovar que l'existència d'un sistema financer que atengui la població més pobre és un element clau per al desenvolupament. Anne Hastings, directora de Fonkoze a Haití, ho expressà molt bé: "El microcrèdit no és la meta, sinó el mitjà. La meta és acabar amb la pobresa!".

D'altra banda, les dades revelen que, avui en dia, a Llatinoamèrica només s'arriba a un 10% o a un 15% de la població potencialment beneficiària dels microcrèdits. L'immens col·lectiu sense atendre (de prop del 85%), inclou segments pràcticament desatesos d'indigència, especialment en zones rurals. Els programes de microcrèdits ajudaran a crear oportunitats d'autoocupació i d'ingressos, ja que elevaran el nivell econòmic d'aquestes poblacions, i a emprendre actuacions de desenvolupament humà, en el camp educatiu, sanitari i social, i, fonamentalment, potenciaran el paper de la dona.

A. S. - *Una de las principales conclusiones ha sido comprobar que la existencia de un sistema financiero que atienda a la población más pobre es*

un elemento clave para el desarrollo. Anne Hastings, directora de Fonkoze en Haití, lo expresó muy bien: "El microcrédito no es la meta, sino el medio. ¡La meta es terminar con la pobreza!".

Por otro lado, los datos revelan que, hoy en día, en Latinoamérica sólo se alcanza a un 10% o un 15% de la población potencialmente beneficiaria de los microcréditos. El inmenso colectivo sin atender (del orden del 85%), incluye segmentos prácticamente desatendidos de indigencia, especialmente en zonas rurales. Los programas de microcréditos van a ayudar a crear oportunidades de autoempleo y de ingresos, elevando el nivel económico de estas poblaciones, y a emprender actuaciones de desarrollo humano, en el campo educativo, sanitario y social, y, fundamentalmente, potenciarán el papel de la mujer.

C. - Com treballa FLAG i a quins països opera?

C. - ¿Cómo trabaja FLAG y en qué países opera?

A. S. - El nostre objectiu és donar suport financer i tècnic a organitzacions que vulguin desenvolupar projectes de microcrédits o implementar-los directament en cooperació amb socis locals.

En el marc de col·laboració amb el Banc Grameen de Bangladesh, FLAG ofereix el model de projecte "Clau en Mà", que consisteix en enviar un equip d'experts per

crear l'estructura local, formar el personal de la zona i gestionar el programa fins que la base estigui suficientment consolidada i l'equip local pugui agafar el relleu. També pot servir de model a altres institucions locals, que poden replicar-lo sense excessives despeses.

Hem portat aquest programa a llocs tan dispars com Myanmar, Turquia, Kosovo o Tanzània. L'experiència ens diu que la posada en marxa d'un projecte, amb mínims riscos i òptims resultats, té un termini mitjà d'entre 2 i 3 anys, amb índexs de reintegrament dels préstecs que s'apropen al 100%.

En aquests moments estem pendents d'una propera Assemblea de la Federació Internacional de La Creu i Lluna Creixent Roja, que ratifiqui l'ambiciós programa, que en col·laboració amb FLAG es proposa portar el microcrédit a tots els països africans en els pròxims 10 anys.

Respecte a Llatinoamèrica, durant la darrera Cimera Regional establírem les condicions de col·laboració amb 11 institucions microfinanceres de Bolívia, l'Equador, el Salvador, Haití, Hondures, Mèxic i la República Dominicana.

També, en coordinació amb el Banc Grameen, cooperem en la captació i canalització de recursos econòmics per a la rehabilitació de països en crisi per desastres naturals o conflictes humans. L'any passat col·laboràrem en les ajudes als damnificats del tsunami del sud-est asiàtic.

La Fundació compta amb el suport de diverses caixes d'estalvis espanyoles, i el Patronat té com a membres els presidents de Caja de Granada i Caja Municipal de Burgos. A més, mantenim convenis amb Caixa de Catalunya i la seva Fundació Un Sol Món, la fundació "Mundo en Armonía" i Metges del Món.

A. S.- Nuestro objetivo es prestar apoyo financiero y técnico a organizaciones que quieran desarrollar proyectos de microcréditos o implementarlos directamente en cooperación con socios locales.

En el marco de colaboración con el Banco Grameen de Bangladesh, FLAG ofrece el modelo de proyecto "Llave en Mano", que consiste en enviar a un equipo de expertos para crear la estructura local, formar al personal de la zona y gestionar el programa hasta que la base esté suficientemente consolidada y el equipo local pueda tomar el relevo. También puede servir de modelo a otras instituciones locales, que pueden replicarlo sin gastos excesivos.

Hemos llevado este programa a lugares tan dispares como Myanmar, Turquía, Kosovo o Tanzania. La experiencia nos dice que la puesta en marcha de un proyecto, con mínimos riesgos y óptimos resultados, tiene un plazo medio de entre 2 y 3 años, con índices de reintegro de los préstamos que se acercan al 100%.

En estos momentos estamos pendientes de una próxima Asamblea de la Federación Internacional de La Cruz y Luna Creciente Roja, que ratifique el ambicioso programa, que en colaboración con FLAG, se propone llevar el microcrédito a todos los países africanos en los próximos 10 años.

Respecto a Latinoamérica, durante la última Cumbre Regional establecimos las condiciones de colaboración con 11 instituciones microfinancieras de Bolívia, Ecuador, El Salvador, Haití, Honduras, México y República Dominicana.

También, en coordinación con el Banco Grameen, cooperamos en la captación y canalización de recursos económicos para la rehabilitación de países en crisis por desastres naturales o conflictos humanos. El pasado año colaboramos en las ayudas a los damnificados del tsunami del sudeste asiático.

FLAG / Álvaro Sarmiento jr. / República Dominicana

La Fundación cuenta con el apoyo de diversas cajas de ahorro españolas, y el Patronato tiene como miembros a los presidentes de Caja de Granada y Caja Municipal de Burgos. Además, mantenemos convenios con Caixa de Catalunya, y su Fundación Un Sol Món, la fundación "Mundo en Armonía" y Médicos del Mundo.

C. - Quines expectatives s'han dipositat en la profera Cimera Global de Microcrèdit de Halifax?

C. - ¿Qué expectativas hay depositadas en la próxima Cumbre Global de Microcrédito de Halifax?

A. S. - Crec que les expectatives són ambiciosos i factibles. En aquesta convenció es llançarà la segona fase de la Campanya de la Cimera del Microcrèdit amb dues noves metes que coincideixen amb els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, fixats per l'ONU, de reduir la pobresa absoluta a la meitat per a l'any 2015.

La primera meta aspira a aconseguir que 175 milions de les famílies més pobres del món (especialment les dones), rebin crèdit per a auto-

ocupació i altres serveis financers i empresarials per al 2015. Amb una mitjana de cinc individus per família, s'arribarà a 875 milions de persones.

La segona, tractarà que els ingressos de 100 milions de les famílies més pobres del món superin el nivell d'un dòlar diari (considerat el llindar de la pobresa extrema) per al 2015.

Penso que en els pròxims 10 anys veurem com el microcrèdit s'expandeix vigorosament per les regions africana i llatinoamericana. El nostre repte serà arribar als més pobres d'entre els pobres, i tractar de salvar el major obstacle per estendre l'abast dels microcrèdits: la falta de disponibilitat de diners de donants per ajudar a aconseguir que els programes de microcrèdit superin els primers anys, fins a assolir el llindar de sostenibilitat.

A. S. - *Creo que las expectativas son ambiciosas y factibles. En esta convención va a lanzarse la segunda fase de la Campaña de la Cumbre del Microcrédito con dos nuevas metas que coinciden con los Objetivos de Desarrollo del Milenio, fijados por la ONU, de reducir la pobreza absoluta a la mitad para el año 2015.*

La primera meta aspira a que 175 millones de las familias más pobres del mundo (especialmente las mujeres), estén recibiendo crédito para autoempleo y otros servicios financieros y empresariales para 2015. Con un promedio de cinco individuos por familia, se alcanzará a 875 millones de personas.

La segunda, tratará de que los ingresos de 100 millones de las familias más pobres del mundo superen el nivel de un dólar diario (considerado el umbral de la pobreza extrema) para 2015.

Pienso que en los próximos 10 años vamos a ver cómo el microcrédito se expande vigorosamente por las regiones africana y latinoamericana. Nuestro reto será llegar a los más pobres de entre los pobres, y tratar de salvar el mayor obstáculo para extender el alcance de los microcréditos: la falta de disponibilidad de dinero de donantes para ayudar a que los programas de microcrédito superen los primeros años, hasta alcanzar el umbral de sostenibilidad.

www.funlag.org

Objectiu 7

DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI

© EWEA / WINTER

UNCDF / Adam Rogers / Niger

GARANTIR LA SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

La contaminació de l'aigua i de l'aire, la tala de boscos, la sobrepesca o l'escalfament atmosfèric, solen afectar en més alt grau les poblacions més pobres i soscaven els esforços encaminats al seu desenvolupament. Avui en dia, no es pot parlar de cooperació al desenvolupament sense associar-la amb el concepte de desenvolupament sostenible, amb l'ús d'energies renovables, de sistemes intel·ligents de regatge, d'agricultura sostenible...

Objetivo 7

DE DESARROLLO DEL MILENIO

Direcció General de Cooperació / Kenia

UN / Photo DPI / Rumania

GARANTIZAR LA SOSTENIBILIDAD AMBIENTAL

La contaminación del agua y del aire, la tala de bosques, la sobrepesca o el calentamiento atmosférico, suelen afectar en mayor grado a las poblaciones más pobres y socavan los esfuerzos encaminados a su desarrollo. Hoy en día, no se puede hablar de cooperación al desarrollo sin asociarla con el concepto de desarrollo sostenible, con el uso de energías renovables, de sistemas inteligentes de riego, de agricultura sostenible...

A pesar que fa anys que es considera insostenible el sistema basat en la màxima producció, el consum, l'explotació il·limitada de recursos i el benefici com a únic criteri de la bona marxa econòmica, continuem ignorant el cost que té en termes ecològics i socials. La gran majoria de països, siguin rics o pobres, es prenen la protecció ambiental com una càrrega molesta i prefereixen fer-se rics primer i netejar després.

A la Cimera de la Terra de 1992, la primera conferència mundial sobre medi ambient i desenvolupament, es ratificaren importants documents per a la preservació del medi ambient, però els èxits fins ara han estat escassos. Bona part de les activitats humanes segueixen essent insostenibles. L'elevat consum de combustibles fòssils (carbó, gas i petroli) induïx al canvi climàtic, que afavoreix la pèrdua de biodiversitat i d'hàbitats, i redueix l'aigua dolça disponible; tot això agreujat, a més, per la deforestació.

Millorar la situació requereix un canvi transcendent en el model socioeconòmic dels països del Nord, amb mesures d'estalvi energètic, utilització d'energies renovables i reducció de la pobresa, principalment.

Amb la finalitat d'eliminar la pobresa al món, els 189 països membres de les Nacions Unides subscribiren l'any 2000 el Pacte del Mil·lenni, mitjançant el qual es comprometeren a complir vuit objectius per a l'any 2015. El setè estableix tres metes per millorar la gestió del medi ambient i garantir a les generacions futures els recursos naturals que l'ésser humà necessita per sobreviure.

Assolir els primers sis objectius (eradicar la pobresa extrema i la fam, aconseguir l'educació primària universal, promoure la igualtat de gènere i combatre les principals malalties), dependrà de l'ús sostenible que fem dels recursos de la Terra. Malgrat això, és factible impulsar el desenvolupament humà i, al mateix temps, protegir els recursos naturals? Així hauria de ser; la pràctica demostra que pobresa i degradació mediambiental solen anar de la mà. Posem el cas d'una comunitat que tala un bosc per obtenir llenya i noves terres per als seus cultius. Aquesta pràctica els proporcionarà més aliments temporalment però tindrà com a conseqüència la pèrdua de fusta i de biodiversitat, a més d'alteracions en la regulació d'inundacions i sequeres. Segons un infor-

Pese a que hace años que se considera insostenible el sistema basado en la máxima producción, el consumo, la explotación ilimitada de recursos y el beneficio como único criterio de la buena marcha económica, continuamos ignorando el coste que éste tiene en términos ecológicos y sociales. La gran mayoría de países, sean ricos o pobres, se toman la protección ambiental como una engorrosa carga y prefieren hacerse ricos primero y limpiar después.

En la Cumbre de la Tierra de 1992, la primera conferencia mundial sobre medio ambiente y desarrollo, se ratificaron importantes documentos para la preservación del medio ambiente, pero los logros hasta ahora han sido escasos. Buena parte de las actividades humanas siguen siendo insostenibles. El elevado consumo de combustibles fósiles (carbón, gas y petróleo) induce al cambio climático, que favorece la pérdida de biodiversidad y de hábitats, y reduce el agua dulce disponible; todo ello se ve agravado, además, por la deforestación. Mejorar la situación requiere de un cambio trascendental en el modelo socio-económico de los países del Norte, con medidas de ahorro energético, utilización de energías renovables y reducción de la pobreza, principalmente.

Con el fin de eliminar la pobreza en el mundo, los 189 países miembros de Naciones Unidas suscribieron en el año 2000 el Pacto del Milenio, comprometiéndose a cumplir ocho objetivos para el año 2015. El séptimo establece tres metas para mejorar la gestión del medio ambiente y garantizar a las generaciones futuras los recursos naturales que el ser humano necesita para sobrevivir.

Alcanzar los primeros seis objetivos (erradicar la pobreza extrema y el hambre, lograr la educación primaria universal, promover la igualdad de género y combatir las principales enfermedades), va a depender del uso sostenible que hagamos de los recursos de la Tierra. Sin embargo, ¿es factible impulsar el desarrollo humano y, al mismo tiempo, proteger los recursos naturales? Así debería de ser; la práctica demuestra que pobreza y degradación medioambiental suelen ir de la mano. Pongamos el caso de una comunidad que tala un bosque para obtener leña y nuevas tierras para sus cultivos. Esta práctica les proporcionará más alimentos temporalmente pero tendrá como consecuencia la pérdida de madera y de biodiversidad, además de alteraciones en la regulación de inundaciones y sequías.

Objectiu 7: Garantir la sostenibilitat ambiental

Meta 9: Incorporar els principis del desenvolupament sostenible a les polítiques i als programes nacionals i invertir la pèrdua de recursos ambientals.

Meta 10: Reduir a la meitat, per a l'any 2015, la proporció de persones que no tenen accés sostenible a aigua potable.

Meta 11: Millorar considerablement, per a l'any 2020, la vida d'almenys 100 milions d'habitants dels barris més precaris.

Objetivo 7: Garantizar la sostenibilidad ambiental

Meta 9: Incorporar los principios del desarrollo sostenible en las políticas y los programas nacionales e invertir la pérdida de recursos ambientales.

Meta 10: Reducir a la mitad, para el año 2015, la proporción de personas que carecen de acceso sostenible a agua potable.

Meta 11: Mejorar considerablemente, para el año 2020, la vida de por lo menos 100 millones de habitantes de los barrios más precarios.

UNCDF / Adam Rogers / Benín

me de la FAO, amb aquesta pràctica Àfrica ha perdut més de quatre milions d'hectàrees anuals de boscos entre el 2000 i el 2005.

Així doncs, és clar que la reducció de la pobresa contribueix decisivament a la protecció del medi ambient; però mitigar la pobresa requereix que els països donants destinin el 0,7% del seu PIB a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament, tal com prometeren.

Fins que s'assoleixi aquest percentatge, els experts del Projecte del Mil·lenni proposen una sèrie d'actuacions (*quick wins*) que en pocs anys produirien resultats significatius, com ara plantar arbres que proporcionin nutrients al sòl i fusta per a llenya i construcció, o proveir d'accés a l'aigua, a l'electricitat i als serveis de sanejament els hospitals, escoles i altres entitats de servei social, utilitzant generadors de gasoli, panells solars o altres tecnologies apropiades.

Generalment, els països menys avançats són els que més depenen de l'agricultura i dels recursos naturals. A Àfrica, a les zones rurals, les

Durant la dècada passada, la major part de les regions en desenvolupament experimentaren una profunda degradació del seu medi ambient

En la pasada década, la mayor parte de las regiones en desarrollo experimentaron una profunda degradación de su medio ambiente

Según un informe de la FAO, con esta práctica África ha perdido más de cuatro millones de hectáreas anuales de bosques entre 2000 y 2005.

Así pues, está claro que la reducción de la pobreza contribuye decisivamente a la protección del medio ambiente; pero mitigar la pobreza requiere que los países donantes destinen el 0,7% de su PIB a la Ayuda Oficial al Desarrollo, tal como prometieron.

Hasta que se alcance este porcentaje, los expertos del Proyecto del Milenio proponen una serie de actuaciones (quick wins) que en pocos años producirían resultados significativos, como plantar árboles que proporcionen nutrientes al suelo y madera para leña y construcción, o proveer de acceso al agua, electricidad y servicios de saneamiento a hospitales, escuelas y otras entidades de servicio social, utilizando generadores de gasóleo, paneles solares u otras tecnologías apropiadas.

Por lo general, los países menos adelantados son los que más dependen de la agricultura y de los recursos naturales. En África, en las zonas

UN / Evan Schneider / Senegal

© Banco Inter Americano de Desarrollo / David Mangurian / Honduras

dones i les nines dediquen fins a tres hores diàries a recollir aigua o a cercar llenya, en lloc de dedicar aquest temps a activitats econòmiques productives o a formar-se. Les millores en l'accés a l'aigua potable i a fonts d'energia tindran una enorme repercussió en l'autonomia de la dona.

Però quan els recursos naturals escassegen o es troben contaminats, augmenta el flux migratori de les zones rurals cap a les urbanes. Es calcula que prop de 900 milions de persones viuen en barris precaris. L'Àfrica subsahariana i l'Àsia meridional són les regions amb més població que habita en tuguris i amb el major percentatge dels més de 2.400 milions de persones sense accés a sanejament adequat, o dels prop de mil milions de persones que no tenen accés a l'aigua potable. En el recent IV Fòrum Mundial de l'Aigua, celebrat a Mèxic, el dret humà a l'aigua no ha estat reconegut oficialment, tal com exigien Bolívia, Veneçuela, Cuba i l'Uruguai, ateses les pressions d'alguns governs i d'empreses lligades a la distribució i al subministrament de recursos hídrics.

L'ús eficient de l'aigua a l'agricultura pot alliberar-ne volums considerables. Al llarg dels últims anys han prosperat nombroses iniciatives en la captació de l'aigua de pluja, en sistemes de regatge eficient de petita escala o en la reutilització d'aigües residuals per al regatge. També han tingut acceptació plans en matèria de sanejament. A l'Índia, només el 2004, la campanya *Sanejament total* aconseguí instal·lar més de 100.000 latrines en escoles, llars i centres de salut rurals.

rurales, las mujeres y las niñas dedican hasta tres horas diarias a recoger agua o buscar leña, en lugar de dedicar ese tiempo a actividades económicas productivas o a su formación. Las mejoras en el acceso al agua potable y a fuentes de energía tendrán una enorme repercusión en la autonomía de la mujer.

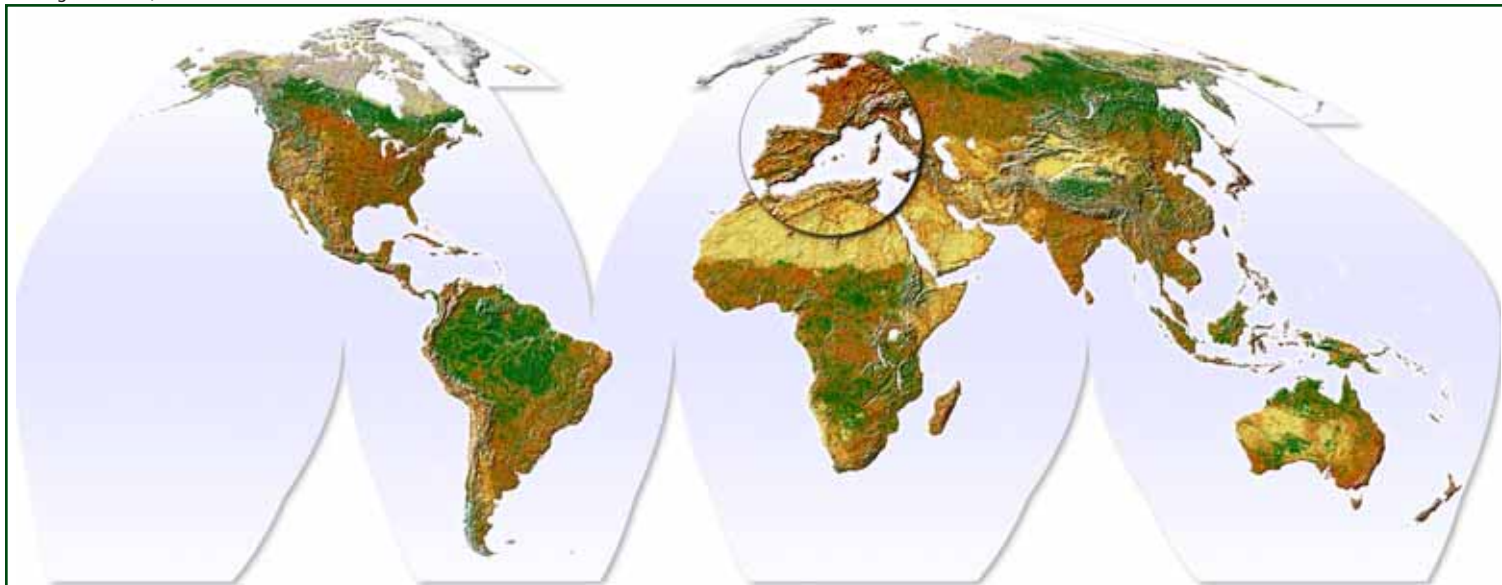
Però cuando los recursos naturales escasean o resultan contaminados, aumenta el flujo migratorio de las zonas rurales hacia las urbanas. Se calcula que alrededor de 900 millones de personas viven en barrios precarios. África subsahariana y Asia meridional son las regiones con mayor población habitante de tugurios y con el mayor porcentaje de los más de 2.400 millones de personas sin acceso a saneamiento adecuado, o de los cerca de mil millones de personas que carecen de acceso al agua potable. En el reciente IV Foro Mundial del Agua, celebrado en México, el derecho humano al agua no ha sido reconocido oficialmente, tal como exigían Bolivia, Venezuela, Cuba y Uruguay, ante las presiones de algunos gobiernos y de empresas ligadas a la distribución y el suministro de recursos hídricos.

El uso eficiente del agua en la agricultura puede liberar volúmenes considerables de ésta. En los últimos años han prosperado numerosas iniciativas en la captación del agua de lluvia, en sistemas de riego eficiente de pequeña escala o en la reutilización de aguas residuales para el riego. También han cuajado planes en materia de saneamiento. En la India, sólo en 2004, la campaña *Sanejamiento total* consiguió instalar más de 100.000 letrinas en escuelas, hogares y centros de salud rurales.

UNCDF / Adam Rogers / Vietnam

Hugo Ahlenius, UNEP/GRID-Arendal

Impacte humà

Aquest mapa mostra la situació actual del nostre planeta. Els punts i les línies vermelles representen els assentaments humans i les infraestructures modernes (carreteres, línies elèctriques i conduccions d'aigua, gas i petroli). Les principals regions verges són l'Àrtic, l'Antàrtida, la selva amazònica, els deserts, la taigà i l'altiplà del Tibet.

Impacto humano

Este mapa muestra la situación actual de nuestro planeta. Los puntos y líneas rojas representan los asentamientos humanos y las infraestructuras modernas (carreteras, líneas eléctricas y conducciones de agua, gas y petróleo). Las principales regiones vírgenes son el Ártico, la Antártida, la selva amazónica, los desiertos, la taiga y la meseta del Tíbet.

Però, a pesar dels avenços significatius en l'accés a l'aigua potable a les zones rurals (excepte a l'Àfrica subsahariana i a Oceania, on ha empitjorat) i en serveis de sanejament, només uns quants països estan prop d'assolir la segona meta de l'Objectiu 7. Es dona el cas, a més, que països que han avançat cap a la resta d'Objectius del Mil·lenni tenen una pitjor trajectòria en les qüestions relacionades amb el medi ambient.

Segons l'organització Ecologistes en Acció, alguns d'aquests avenços són enganyosos, ja que la pressió sobre l'aigua dolça no cessa d'augmentar i els aqüífers estan cada vegada més sobreexplotats, contaminats i salinitzats.

L'immens abisme que separa els rics dels pobres es posa també de manifest en l'esfera de l'energia, qualificada d'"objectiu del mil·lenni absent" a la passada Cimera Mundial sobre el Desenvolupament Sostenible, celebrada a Nova Delhi.

Mil milions de persones no tenen accés a subministraments habituals d'energia, i l'obtenen talant arbres o cremant combustibles contaminants que perjudiquen la salut. A les zones rurals de l'Àsia meridional i de l'Àfrica subsahariana, quatre de cada cinc persones viuen sense electricitat (un servei essencial per a l'atenció mèdica i per crear oportunitats d'ocupació productiva).

Els països pobres consumeixen, per càpita, el 5% de l'energia moderna que consumeixen els països rics. És, precisament, l'abús que aquests fan dels combustibles fòssils el que ens ha col·locat davant del risc de canvi climàtic. El director del Projecte del Mil·lenni, Jeffrey Sachs, ens adverteix que "els èxits de la lluita contra les malalties, la fam, la pobresa i

Però, pese a los avances significativos en el acceso al agua potable en las zonas rurales (excepto en África subsahariana y Oceanía, donde ha empeorado) y en servicios de saneamiento, sólo unos pocos países están cerca de alcanzar la segunda meta del Objetivo 7. Se da el caso, además, de que países que han avanzado hacia los demás Objetivos del Milenio llevan una peor trayectoria en las cuestiones relacionadas con el medio ambiente.

Según la organización Ecologistas en Acción, algunos de estos avances son engañosos, pues la presión sobre el agua dulce no cesa de aumentar y los acuíferos están cada vez más sobreexplotados, contaminados y salinizados.

La inmensa brecha que separa a ricos y pobres se pone también de manifiesto en la esfera de la energía, calificada de "objetivo del milenio ausente" en la pasada Cumbre Mundial sobre el Desarrollo Sostenible, celebrada en Nueva Delhi.

Mil millones de personas no tienen acceso a suministros habituales de energía, y la obtienen talando árboles o quemando combustibles contaminantes que perjudican la salud. En las zonas rurales de Asia meridional y África subsahariana, cuatro de cada cinco personas viven sin electricidad (un servicio esencial para la atención médica y para crear oportunidades de empleo productivo).

Los países pobres consumen, per cápita, el 5% de la energía moderna que consumen los países ricos. Es, precisamente, el abuso que éstos hacen de los combustibles fósiles el que nos ha colocado frente al riesgo de cambio climático. El director del Proyecto del Milenio, Jeffrey Sachs, nos previene de que "los logros de la lucha contra las enfermedades, el hambre, la pobreza

UNCDF / Adam Rogers / Benín

la degradació ambiental corren el risc de quedar contrarestats a causa del canvi climàtic”.

Per combatre el canvi climàtic, el problema ambiental més greu que afronta el planeta, els sistemes d'energia han de reduir considerablement les emissions de gas d'efecte d'hivernacle. El tractat firmat a Kyoto obliga els països industrialitzats a reduir les emissions de gasos d'hivernacle. No obstant això, els Estats Units (país que n'allibera la major part) retiraren la firma del tractat, el qual, d'altra banda, no obliga a cap reducció d'emissions a països en fase d'industrialització com ara la Xina, l'Índia, el Brasil o Mèxic.

L'acompliment del protocol de Kyoto exigirà un canvi radical en la nostra forma de vida i en les tecnologies actuals. En cas contrari, el 2030 el consum haurà augmentat en un 52%, que provindrà la major part d'energies fòssils. És necessari adoptar tecnologies benignes d'energia i aquests canvis s'han de produir ara, tal com preconitza la campanya *Canvia d'energia* de WWF-Adena.

Cada any moren per
qüestions relacionades
amb l'aigua uns
dos milions de nins i
de nines

*Cada año mueren por
cuestiones relacionadas
con el agua unos
dos millones de niños
y niñas*

y la degradación ambiental corren el riesgo de quedar contrarrestados a causa del cambio climático”.

Para combatir el cambio climático, el mayor problema ambiental que afronta el planeta, los sistemas de energía deben reducir considerablemente las emisiones de gas de efecto invernadero. El tratado firmado en Kyoto obliga a los países industrializados a reducir sus emisiones de gases invernadero. Sin embargo, Estados Unidos (país que libera la mayor parte) retiró su firma del tratado, el cual, por otro lado, no obliga a ninguna reducción de emisiones a países en fase de industrialización como China, India, Brasil o México.

*El cumplimiento del protocolo de Kyoto exigirá un cambio radical en nuestra forma de vida y en las tecnologías actuales. De lo contrario, en 2030 el consumo habrá aumentado en un 52%, proviniendo la mayor parte de energías fósiles. Es preciso adoptar tecnologías benignas de energía y estos cambios deben producirse ahora, tal como preconiza la campaña *Cambia de energía* de WWF-Adena.*

UNCDF / Adam Rogers / Tailàndia

Avui en dia, tenim els recursos financers i el coneixement per augmentar la productivitat econòmica i la prosperitat mentre protegim les nostres riqueses naturals. En el seu informe *Medio ambiente y bienestar humano: una estrategia práctica* (2005), l'Equip de Tasques sobre Sostenibilitat Ambiental del Projecte del Mil·lenni proposa mesures concretes per reduir l'impacte advers de l'agricultura sobre el medi ambient, reduir la destrucció forestal, millorar els recursos d'aigua dolça o prevenir l'esgotament de la pesca.

A més, com remarca el Worldwatch Institute a *L'Estat del Món 2005*, el desenvolupament humà i la gestió ambiental estan estretament vinculats amb la pau i la seguretat. Si hi ha avenços en aquests dos camps també es reduiran els conflictes i el fracàs dels estats.

Només si es passa a l'acció ara, adverteix Jeffrey Sachs, serà possible contenir problemes com el canvi climàtic o l'esgotament de les reserves pesqueres, que d'altra manera afectaran irreparablement els països pobres.

© ICRC / Boris Heger / Chad

Hoy en día, tenemos los recursos financieros y el conocimiento para aumentar la productividad económica y la prosperidad mientras protegemos nuestras riquezas naturales. En su informe Medio ambiente y bienestar humano: una estrategia práctica (2005), el Equipo de Tareas sobre Sostenibilidad Ambiental del Proyecto del Milenio propone medidas concretas para reducir el impacto adverso de la agricultura sobre el medio ambiente, reducir la destrucción forestal, mejorar los recursos de agua dulce o prevenir el agotamiento de la pesca.

Además, como señala el Worldwatch Institute en El Estado del Mundo 2005, el desarrollo humano y la gestión ambiental están estrechamente vinculados con la paz y la seguridad. Si hay avances en estos dos campos también se reducirán los conflictos y el fracaso de los Estados.

Solamente si se pasa a la acción ahora, advierte Jeffrey Sachs, será posible contener problemas como el cambio climático o el agotamiento de las reservas pesqueras, que de lo contrario afectarán irreparablemente a los países pobres.

PROJECTES DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE AMB SUPORT BALEAR

Cada any són més les associacions de les Illes Balears que emprenen projectes relacionats amb l'ajuda humanitària, la cooperació al desenvolupament i l'educació, formació i sensibilització ciutadana, destinats a millorar les condicions de vida en els països en desenvolupament. La Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears secundà, entre d'altres, els projectes següents relacionats amb el desenvolupament sostenible.

PROYECTOS DE DESARROLLO SOSTENIBLE CON SOPORTE BALEAR

Cada año son más las asociaciones de las Illes Balears que emprenden proyectos relacionados con la ayuda humanitaria, la cooperación al desarrollo y la educación, formación y sensibilización ciudadana, destinados a mejorar las condiciones de vida en los países en desarrollo. La Dirección General de Cooperación del Govern de las Illes Balears secundó, entre otros, los siguientes proyectos relacionados con el desarrollo sostenible.

FUNDACIÓ DESENVOLUPAMENT SOSTINGUT (FUNDESO)

Projecte: Foment de la Gestió Sostenible dels Recursos Hídrics a Quatre Comunitats del Departament de Copán

País: Hondures

Zona: Departament de Copán

Soci local: Agua para el Pueblo

Subvenció: 82.327 €

Proyecto: Fomento de la Gestión Sostenible de los Recursos Hídricos en Cuatro Comunidades del Departamento de Copán

País: Honduras

Zona: Departamento de Copán

Socio local: Agua para el Pueblo

Subvención: 82.327 €

La prestació de serveis socials bàsics a les comunitats rurals dels municipis d'El Paraíso i Dolores, en el Departament de Copán (Hondures), és molt precària; principalment en els àmbits de la salut, l'educació i en el subministrament d'aigua i sanejament. D'aquí ve l'elevada incidència de malalties infectocontagioses, l'alta taxa de mortalitat infantil i materna, i les poques oportunitats en matèria d'educació.

La majoria dels habitants d'aquests municipis (classificats com a municipis amb nivells de pobresa extrema) pertanyen a l'ètnia maia chortí i es dediquen a l'agricultura de subsistència o treballen de jornalers a les plantacions de cafè.

Millorar l'accés a l'aigua potable i al sanejament adequat, i contribuir a la protecció del medi ambient, són mesures molt importants per fomentar el desenvolupament humà d'aquestes comunitats. En aquest sentit, la Fundació Desenvolupament Sostingut, en col·laboració amb l'organització local Agua para el Pueblo, varen emprendre aquest projecte de gestió sostenible dels recursos hídrics a quatre comunitats d'aquest departament hondureny.

En primer lloc, es construïren 4 sistemes d'aigua per gravetat, per tal d'augmentar l'accés i la qualitat de l'aigua potable, i 214 latrines de fossa simple per millorar els serveis de sanejament. En segon lloc, es duguerren a terme diversos tallers formatius per capacitar la població i les institucions locals en la gestió i el manteniment dels sistemes de proveïment d'aigua i sanejament. Finalment, s'organitzaren dues Junes d'Aigua, actuals responsables de la gestió dels sistemes construïts.

Aquest projecte, iniciat el desembre de 2004 i amb una durada de vuit mesos, ha contribuït decisivament a la millora de les condicions de vida de 335 habitants de les comunitats d'Aldea Nueva i San Isidro, en el municipi d'El Paraíso, i Vega Redonda i Las Mesitas, en el municipi de Dolores.

La prestación de servicios sociales básicos en las comunidades rurales de los municipios de El Paraíso y Dolores, en el Departamento de Copán (Honduras), es muy precaria; principalmente en los ámbitos de la salud, la educación y en el suministro de agua y saneamiento. De ahí, la elevada incidencia de enfermedades infectocontagiosas, la alta tasa de mortalidad infantil y materna, y las pocas oportunidades en materia de educación.

La mayoría de los habitantes de estos municipios (clasificados como municipios con niveles de pobreza extrema) pertenecen a la etnia maya chortí y se dedican a la agricultura de subsistencia o se emplean como jornaleros en las plantaciones de café.

Mejorar el acceso al agua potable y a saneamiento adecuado, y contribuir a la protección del medio ambiente, son medidas muy importantes para fomentar el desarrollo humano de estas comunidades. En este sentido, la Fundació Desenvolupament Sostingut, en col·laboració amb la organització local Agua para el Pueblo, emprendieron este proyecto de gestión sostenible de los recursos hídrics en cuatro comunidades de este departamento hondureño.

En primer lugar, se construyeron 4 sistemas de agua por gravedad, para aumentar el acceso y la calidad del agua potable, y 214 letrinas de foso simple para mejorar los servicios de saneamiento. En segundo lugar, se llevaron a cabo diversos talleres formativos para capacitar a la población y a las instituciones locales en la gestión y el mantenimiento de los sistemas de abastecimiento de agua y saneamiento. Finalmente, se organizaron dos Juntas de Agua, actuales responsables de la gestión de los sistemas construidos.

Este proyecto, iniciado en diciembre de 2004 y con una duración de ocho meses, ha contribuido decisivamente a la mejora de las condiciones de vida de 335 habitantes de las comunidades de Aldea Nueva y San Isidro, en el municipio de El Paraíso, y Vega Redonda i Las Mesitas, en el municipio de Dolores.

AJUDA EN ACCIÓ

Projecte: Recuperació i Gestió Sostenible del Páramo Comunitari a Cusubamba

País: Equador

Zona: Cantón Salcedo (província de Cotopaxi)

Soci local: Fondo Ecuatoriano Populorum Progressio (FEPP)

Subvenció: 46.989 €

Proyecto: Recuperación y Manejo Sostenible del Páramo Comunitario en Cusubamba

País: Ecuador

Zona: Cantón Salcedo (provincia de Cotopaxi)

Socio local: Fondo Ecuatoriano Populorum Progressio (FEPP)

Subvención: 46.989 €

La parroquia rural de Cusubamba, ubicada a la zona muntanyenca equatoriana, està constituïda per un petit centre (que reuneix els serveis administratius, l'escola, el centre de salut, etc.) i per un territori d'unes 90.000 hectàrees, situat entre els 2.600 i els 3.600 metres sobre el nivell de la mar, on viuen la majoria dels 7.000 habitants de la zona, distribuïts en 22 comunitats indígenes.

Aquestes comunitats se senten molt vinculades al seu hàbitat. Per a ells, el páramo és un espai viu, replet de llocs encantats que donen energia, fortalesa o saviesa, i que proporcionen sort o desgràcia. A més, aquest ecosistema els proveeix d'aigua, tant per al consum com per al regatge de les parcel·les, de palla i de llenya com a materials de construcció i combustible, de plantes per als seus remeis medicinals i d'àrees de vegetació humida per alimentar el bestiar.

Malgrat això, la topografia de la zona, amb pendents d'entre el 20% i el 40% d'inclinació, unida a la deforestació i a les males pràctiques agropecuàries han provocat, amb el temps, la pèrdua de substrats del sòl i, d'aquesta manera, la fertilitat de la terra.

D'altra banda, la marginació social que han patit les comunitats indígenes de l'Equador les ha allunyades de l'accés a l'aigua per regar, dels serveis de salut, educació, transport, de l'accés al mercat i a capitals, i ha contribuït a l'emigració dels seus habitants o a la seva ocupació com a jornaleros a la indústria agrícola de les valls baixes.

Amb aquest projecte, iniciat el mes de novembre de 2005 i amb un any de durada, Ajuda en Acció i el FEPP, el seu soci local, pretenen disminuir l'erosió del sòl i de la vegetació de la zona, mitjançant diverses accions de recuperació i conservació del páramo.

En primer lloc, s'ha establert un pla de gestió sostenible de les microconques del páramo i s'estan realitzant pràctiques farratgeres apropiades a tres parcel·les demostratives. D'altra part, s'ha instal·lat un viver forestal on es produeixen les 60.000 plantes natives amb les qual es repobla el páramo, principalment com a barreres vives i tallavents. Per acabar, s'ha constituït un organisme local permanent per a la definició de polítiques, estratègies i accions per a la recuperació de l'ecosistema, en col·laboració amb el Consell Provincial, la Central Equatoriana de Serveis Agrícoles, la Corporació d'Organitzacions Camperoles de Cusubamba i els habitants de la zona.

La recuperació i preservació d'aquest ecosistema enfortirà la identitat cultural de la població indígena i salvaguardarà els seus mitjans de vida.

La parroquia rural de Cusubamba, ubicada en la serralda equatoriana, està constituïda por un pequeño centro (que reúne los servicios administrativos, la escuela, el centro de salud, etc.) y por un territorio de unas 90.000 hectáreas, situado entre los 2.600 y 3.600 metros sobre el nivel del mar, donde viven la mayoría de los 7.000 habitantes de la zona, distribuidos en 22 comunidades indígenas.

Estas comunidades se sienten muy vinculadas a su hábitat. Para ellos, el páramo es un espacio vivo, repleto de lugares encantados que confieren energía, fortaleza o sabiduría, y que deparan suerte o desgracia. Además, este ecosistema les provee de agua para su consumo y para el riego de las parcelas, de paja y de leña como materiales de construcción y combustible, de plantas para sus remedios medicinales y de áreas de vegetación húmeda para alimentar al ganado.

Si embargo, la topografía de la zona, con pendientes de entre el 20% y el 40% de inclinación, unido a la deforestación y a las malas prácticas agropecuarias han provocado, con el paso del tiempo, la pérdida de sustratos del suelo y, con ello, la fertilidad de la tierra.

Por otro lado, la marginación social que han sufrido las comunidades indígenas de Ecuador, las ha alejado del acceso al agua para el riego, de los servicios de salud, educación, transporte, del acceso al mercado y a capitales, y ha propiciado la emigración de sus habitantes o su empleo como jornaleros en la industria agrícola de los valles bajos.

Con este proyecto, iniciado en noviembre de 2005 y con un año de duración, Ayuda en Acción y el FEPP, su socio local, pretenden disminuir la erosión del suelo y de la vegetación de la zona, mediante diversas acciones de recuperación y conservación del páramo.

En primer lugar, se ha establecido un plan de manejo sostenible de las microcuencas parameras y se están realizando prácticas forrajeras apropiadas en tres parcelas demostrativas. Por otro lado, se ha instalado un vivero forestal donde se producen las 60.000 plantas nativas con las que se repuebla el páramo, principalmente como barreras vivas y cortavientos. Por último, se ha constituido un organismo local permanente para la definición de políticas, estrategias y acciones para la recuperación del ecosistema, en colaboración con el Consejo Provincial, la Central Ecuatoriana de Servicios Agrícolas la Corporación de Organizaciones Campesinas de Cusubamba y los habitantes de la zona.

La recuperación y preservación de este ecosistema va a fortalecer la identidad cultural de la población indígena y salvaguardará sus medios de vida.

OSPAAAL-BALEARES

Projecte: Enfortir els Processos de Diversificació Productiva a 6 Comunitats d'el Salvador

País: El Salvador

Zona: Departaments d'Usulután, San Miguel i Sonsonate

Soci local: Funsalprodece

Subvenció: 72.852 €

Proyecto: Fortalecer los Procesos de Diversificación Productiva en 6 Comunidades de El Salvador

País: El Salvador

Zona: Departamentos de Usulután, San Miguel y Sonsonate

Socio local: Funsalprodece

Subvención: 72.852 €

Durant les dues darreres dècades, el Salvador ha viscut un conflicte intern llarg i ha patit calamitats com la de l'huracà Mitch i les de dos terratrèmols, la qual cosa ha empitjorat considerablement les condicions de vida de les comunitats rurals. Avui en dia, una gran part de la població rural d'el Salvador continua vivint en situació de pobresa extrema.

A fi de beneficiar petits agricultors, pagesos sense terra i dones de les zones rurals, OSPAAAL i Funsalprodece han anat executant, durant els últims anys, diversos projectes a la regió occidental i oriental del país.

Aquest projecte, iniciat el 2005 i d'un any de durada, es dirigeix, fonamentalment, a enfortir els processos de diversificació productiva per millorar la seguretat alimentària i la generació d'ingressos de 427 famílies de les comunitats de San Antonio, Samuria, Valle Seco i Los Conventos, en el departament d'Usulután, del cantó Piedra Azul en el departament de San Miguel i de la comunitat Siguanango en el departament de Sonsonate.

Per tal de millorar la seguretat alimentària d'aquestes comunitats, la dieta de les quals, basada en blat de les Índies i mongetes, és de baixa qualitat nutritiva, es promou el cultiu d'hortalisses i d'arbres fruiters, i es construeixen quatre reservoris per emmagatzemar aigua de pluja. També es duen a terme accions destinades a protegir els recursos naturals, com ara la construcció de barreres naturals, de sèquies i activitats de reforestació, i es formen i capaciten els agricultors en l'emmagatzemament i tractament postcollita, en agricultura orgànica, traçat de sèquies i obres per a la conservació del sòl, així com en la qüestió de gènere en la divisió del treball comunitari.

Aquest projecte tracta d'establir unitats productives agrícoles, amb la participació organitzada d'homes i dones, amb la finalitat d'augmentar la generació d'ingressos i d'ocupació, des de la perspectiva del desenvolupament sostenible.

En las dos últimas décadas, El Salvador ha vivido un largo conflicto interno y ha sufrido el azote del huracán Mitch y de dos terremotos, lo que ha empeorado considerablemente las condiciones de vida de las comunidades rurales. Hoy en día, gran parte de la población rural de El Salvador continúa viviendo en situación de pobreza extrema.

Con objeto de beneficiar a pequeños agricultores, campesinos sin tierra y a mujeres de las zonas rurales, OSPAAAL y Funsalprodece han venido ejecutando, en los últimos años, diversos proyectos en la región occidental y oriental del país.

Este proyecto, iniciado en 2005 y con un año de duración, se dirige, fundamentalmente, a fortalecer los procesos de diversificación productiva para mejorar la seguridad alimentaria y la generación de ingresos de 427 familias de las comunidades de San Antonio, Samuria, Valle Seco y Los Conventos, en el departamento de Usulután, del cantón Piedra Azul en el departamento de San Miguel y de la comunidad Siguanango en el departamento de Sonsonate.

Para mejorar la seguridad alimentaria de estas comunidades, cuya dieta basada en maíz y frijoles es de baja calidad nutritiva, se está promoviendo el cultivo de hortalizas y de árboles frutales, y se construyen cuatro reservorios para almacenar agua de lluvia. También, se llevan a cabo acciones destinadas a proteger los recursos naturales, como la construcción de barreras naturales, de acequias y actividades de reforestación, y se está formando y capacitando a los agricultores en el almacenamiento y tratamiento post-cosecha, en agricultura orgánica, trazado de acequias y obras para la conservación del suelo, así como en la cuestión de género en la división del trabajo comunitario.

Este proyecto trata de establecer unidades productivas agrícolas, con la participación organizada de hombres y mujeres, con objeto de aumentar la generación de ingresos y de empleo, desde la perspectiva del desarrollo sostenible.

ASSOCIACIÓ ENTREPOBLES

Projecte: Aprender – Fent: Tècniques Sostenibles de Producció Agrícola i Forestal a la Província de L'Havana
País: Cuba
Zona: Província de L'Havana
Soci local: Associació Cubana de Tècnics Agrícoles i Forestals (ACTAF)
Subvenció: 113.499 €

Proyecto: Aprender – Haciendo: Técnicas Sostenibles de Producción Agrícola y Forestal en la Provincia de La Habana
País: Cuba
Zona: Provincia de La Habana
Socio local: Asociación Cubana de Técnicos Agrícolas y Forestales (ACTAF)
Subvención: 113.499 €

El bloqueig comercial al qual ha estat sotmesa Cuba durant les últimes dècades, unit al fet que l'agricultura nacional no produeix prou per alimentar tota la població, són les principals causes del sever dèficit alimentari que es registra en aquest país.

D'altra banda, ha estat precisament aquesta situació la que ha portat al desenvolupament d'un tipus d'agricultura, que podríem definir com a sostenible, caracteritzada pel baix consum energètic, l'eliminació progressiva de productes químics i el desenvolupament del cultiu biològic a través de la tecnologia. Que aquest model d'agricultura no s'hagi desenvolupat més àmpliament és degut, en gran part, a la precarietat i a les deficiències dels equips, els materials i les instal·lacions, així com a la falta de recursos per formar i capacitar pagesos, tècnics i científics.

Per afrontar aquestes dificultats, l'Associació Entrepobles (amb experiència en programes de desenvolupament de tecnologies d'agricultura biològica a Cuba) col·labora amb l'Associació Cubana de Tècnics Agrícoles i Forestals en l'execució d'aquest projecte, que ha contribuït a la promoció del desenvolupament rural sostenible i a la conservació i millora ambiental a la província de L'Havana.

Per tal d'executar-lo s'impartiren 11 tallers, a través dels quals es capacitaron 440 pagesos, tècnics i directius (amb un percentatge de participació de dones superior al 40%) en temes de desenvolupament sostenible, i es publicaren 12 quaderns didàctics de pràctiques agrícoles i forestals sostenibles. A més, es crearen 14 finques de referència per a l'aplicació de tècniques d'agricultura sostenible, i es millorà el sistema de control de qualitat dels bioplaguicides en el Centre de Producció d'Entomòfags i Entomopatògens del municipi de Batabanó.

El projecte, iniciat el 2003 i amb una durada de dos anys, s'ha desenvolupat principalment en el Centre de Promoció i Difusió de l'Agricultura Sostenible, en el municipi de Güira de Melena, i en els de San Antonio de los Baños, San José de Las Lajas, Jaruco, Batabanó, Artemisa, Bauta i Quivicán.

El bloqueo comercial a que ha sido sometida Cuba en las últimas décadas, unido a que la agricultura nacional no produce lo suficiente para alimentar a toda la población, son las principales causas del severo déficit alimentario que se registra en este país.

Por otro lado, ha sido precisamente esta situación la que ha llevado al desarrollo de un tipo de agricultura, que podríamos definir como sostenible, caracterizada por el bajo consumo energético, la eliminación progresiva de productos químicos y el desarrollo del cultivo biológico a través de la tecnología. Que este modelo de agricultura no se haya desarrollado más ampliamente se debe, en gran parte, a la precariedad y a las deficiencias de los equipos, los materiales y las instalaciones, así como a la falta de recursos para formar y capacitar a campesinos, técnicos y científicos.

Para hacer frente a estas dificultades, la Asociación Entrepobles (con experiencia en programas de desarrollo de tecnologías de agricultura biológica en Cuba) colaboró con la Asociación Cubana de Técnicos Agrícolas y Forestales en la ejecución de este proyecto, que ha contribuido a la promoción del desarrollo rural sostenible y a la conservación y mejora ambiental en la provincia de La Habana.

Para su ejecución se impartieron 11 talleres, a través de los cuales se capacitó a 440 campesinos, técnicos y directivos (siendo el porcentaje de participación de mujeres superior al 40%) en temas de desarrollo sostenible, y se publicaron 12 cuadernos didácticos de prácticas agrícolas y forestales sostenibles. Además, se crearon 14 fincas de referencia para la aplicación de técnicas de agricultura sostenible, y se mejoró el sistema de control de calidad de los bioplaguicidas en el Centro de Producción de Entomófagos y Entomopatógenos del municipio de Batabanó.

El proyecto, iniciado en 2003 y con una duración de dos años, se ha desarrollado principalmente en el Centro de Promoción y Difusión de la Agricultura Sostenible, en el municipio de Güira de Melena, y en los de San Antonio de los Baños, San José de Las Lajas, Jaruco, Batabanó, Artemisa, Bauta y Quivicán.

TEIXINT XARXES DE DONES

TEJIENDO REDES DE MUJERES

Històricament, les migracions internacionals s'han percebut com a fets merament masculins. Quan a les anàlisis s'introduïa una variable de gènere, les dones apareixien com a reagrupades, i no s'entenia la seva migració si no era dins un projecte familiar, amb tot el que això representa. Superat aquest fet, els estudis sobre migracions i gènere han tingut com a objectiu reflectir i aprofundir en els diferents projectes migratoris de dones i, com a resultat, durant els últims 15 anys s'ha produït un gran avenç: evitar que la complexitat i l'heterogeneïtat que caracteritza aquest fet quedi enfosquida per estereotips que poc o res tenen a veure amb els seus perfils, projectes, estratègies i expectatives.

Des de 1998, ACSUR-Las Segovias desenvolupa el programa Dones Migrants i Drets de Ciutadania, amb l'objectiu fonamental d'evidenciar i denunciar situacions d'injustícia social a través de diferents eines de treball: investigacions¹, campanyes de sensibilització, incidència política i treball en xarxa.

Arran de l'informe *Entre el Magreb y España. Voces y miradas de mujeres*, realitzat durant els anys 2002 i 2003, que ana-

Històricamente, las migraciones internacionales han sido percibidas como hechos meramente masculinos. Cuando en los análisis se introducía una variable de género, las mujeres aparecían como reagrupadas, no entendiéndose su migración sino dentro de un proyecto familiar, con todo lo que ello supone. Superado esto, los estudios sobre migraciones y género han tenido como objetivo reflejar y profundizar sobre los diferentes proyectos migratorios de mujeres y, como resultado, en los últimos 15 años se ha producido un gran avance: evitar que la complejidad y heterogeneidad que caracteriza este hecho quede oscurecida por estereotipos que poco o nada tienen que ver con sus perfiles, proyectos, estrategias y expectativas.

Desde 1998, ACSUR-Las Segovias desarrolla el programa *Mujeres Migrantes y Derechos de Ciudadanía*, con el objetivo fundamental de evidenciar y denunciar situaciones de injusticia social a través de diferentes herramientas de trabajo: investigaciones¹, campañas de sensibilización, incidencia política y trabajo en red.

A raíz del informe *Entre el Magreb y España. Voces y miradas de mujeres*, realizado durante los años 2002 y 2003, que

WOMEN A LA MEDITERRÀNIA

litza la situació de les dones migrants magribines a Madrid i a Múrcia, es van desenvolupant noves accions basades en les conclusions d'aquest estudi.

Agenda Comuna (I i II): Enfortint Xarxes de Participació de Dones Migrants Magribines a Espanya

Des de l'any 2004, ACSUR desenvolupa el projecte Agenda Comuna, que pretén contribuir a la construcció i a la consolidació de xarxes de dones com a procés i metodologia de treball, donant suport a les seves capacitats d'organització i establint mecanismes de coordinació i comunicació entre organitzacions de dones a les comunitats d'origen, el Marroc i Algèria, i de destinació, Espanya. La finalitat d'aquest projecte és posar en pràctica eines socials, polítiques i jurídiques necessàries per afavorir la participació de les dones migrants en l'àmbit públic.

D'entre les diferents activitats s'ha de destacar el I Seminari Hispanomarroquí, celebrat el mes de novembre de 2004, en el qual durant tres dies més de 50 dones compartim les experiències de treball realitzades per diverses organitzacions. Ens acompanyaren, entre d'altres, l'Association Démocratique des Femmes du Maroc (ADFM), l'Association Forum de Femmes (Alhucemas), l'Italian Council for Refugees (CIR), l'Association Tunisienne des Femmes Démocrates i la Xarxa Euromediterrània de Drets Humans, de la qual ACSUR forma part, així com altres organitzacions amigues. El seminari es va centrar en els temes: "La Reforma de la Mudawana", el codi que regeix l'estatut personal i familiar al Marroc; "Análisis de los contextos migratorios: Marruecos y España", atesa la progressiva feminització de les migracions internacionals es fa necessari, no sols conscienciar la societat en matèria d'igualtat entre homes i dones, sinó reivindicar el dret de les dones a migrar de manera autònoma; i, per aca-

analiza la situació de las mujeres migrantes magrebies en Madrid y Murcia, se están desarrollando nuevas acciones basadas en las conclusiones de este estudio.

Agenda Común (I y II): Fortaleciendo Redes de Participación de Mujeres Migrantes Magrebies en España

Desde el año 2004, ACSUR desarrolla el proyecto Agenda Común, que pretende contribuir a la construcción y a la consolidación de redes de mujeres como proceso y metodología de trabajo, apoyando sus capacidades de organización y estableciendo mecanismos de coordinación y comunicación entre organizaciones de mujeres en las comunidades de origen, Marruecos y Argelia, y de destino, España. La finalidad de este proyecto es poner en práctica herramientas sociales, políticas y jurídicas necesarias para favorecer la participación de las mujeres migrantes en el ámbito público.

Entre las diferentes actividades cabe destacar el I Seminario Hispano-Marroquí, celebrado en noviembre de 2004, en el que durante tres días más de 50 mujeres compartimos las experiencias de trabajo realizadas por diversas organizaciones. Nos acompañaron, entre otras, la Association Démocratique des Femmes du Maroc (ADFM), la Association Forum de Femmes (Alhucemas), el Italian Council for Refugees (CIR), la Association Tunisienne des Femmes Démocrates y la Red Euromediterránea de Derechos Humanos, de la que ACSUR forma parte, así como otras organizaciones amigas. El seminario se centró en los temas: "La Reforma de la Mudawana", el código que rige el estatuto personal y familiar en Marruecos; "Análisis de los contextos migratorios: Marruecos y España", ante la progresiva feminización de las migraciones internacionales se hace necesario, no sólo concienciar a la sociedad en materia de igualdad entre hombres y mujeres, sino reivindicar el derecho de las mujeres a migrar

MIGRANTES EN EL MEDITERRÁNEO

Associació d'Amics del Poble Saharai

Acsur-Las Segovias

¹Entre d'altres: *Tráfico e inmigración de mujeres en España: colombianas y ecuatorianas en los servicios domésticos y sexuales* (2001). *Entre el Magreb y España. Voces y miradas de mujeres* (2004). *Cuestiones para iniciar un debate. Género y Migraciones: La situación de las trabajadoras del sexo migrantes en Castilla-La Mancha* (2005). Algunas se poden consultar a www.acsur.org

¹Entre otras: *Tráfico e inmigración de mujeres en España: colombianas y ecuatorianas en los servicios domésticos y sexuales* (2001). *Entre el Magreb y España. Voces y miradas de mujeres* (2004). *Cuestiones para iniciar un debate. Género y Migraciones: La situación de las trabajadoras del sexo migrantes en Castilla-La Mancha* (2005). Algunas pueden consultarse en www.acsur.org

bar, "La situación de hijos e hijas de familias migrantes de origen marroquí". Aquest encontre va servir per identificar debats i establir propostes per a un treball en xarxa en el qual les relacions de gènere i intergeneracionals són els eixos transversals plantejats.

A partir de les conclusions obtingudes es treballa en la segona fase del projecte, on es recullen línies d'acció que cobren un sentit fonamental en aquest nou marc de relacions, concretament en:

- Dissenyar, des del fet transnacional, un treball en xarxa que fomenti la cooperació entre entitats, amb accions basades en les relacions de gènere i intergeneracionals que promouguin la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.
- Fomentar el desenvolupament de programes i activitats conjuntes i l'intercanvi d'informació i bones pràctiques, basades en el respecte dels drets humans de les persones migrants, tant a l'origen com a la destinació.
- Facilitar espais de trobada i coordinació de les organitzacions de dones i joves migrants magribins amb les organitzacions argelines i marroquines a l'origen que afavoreixin iniciatives de codesenvolupament (social, cultural, econòmic, laboral, organitzatiu i polític).

Iniciatives contra la desigualtat de gènere en l'àmbit mediterrani

ACSUR-Las Segovias desenvolupa conjuntament el programa Suport a la Participació de les Dones Àrabs en el Desenvolupament, que duu a terme amb una desena d'organitzacions palestines i marroquines. Amb una durada de tres anys i centrat en col·lectius de dones en situació de desavantatge, articula projectes concrets en relació amb les seves necessitats més urgents en el camp de la salut, l'educació i l'ocupació. L'objectiu és generar iniciatives que permetin afrontar la desigualtat de gènere, motivar la participació democràtica i promoure encontres, intercanvis d'experiències, solidaritats i aliances que enforteixin el teixit associatiu a cada país i el treball en xarxa a escala de la Mediterrània. Amb aquesta finalitat, s'han posat en marxa eines com ara publicacions en àrab i en castellà, i disposa d'una pàgina web que ha estat desenvolupada i que gestionen conjuntament Dones en Xarxa i el programa Mediterrànies d'ACSUR-Las Segovias: www.mediterraneas.org, amb l'objectiu de crear un espai de trobada, d'intercanvi d'experiències i de coneixement sobre les dones de la Mediterrània.

El passat mes de novembre, ACSUR organitzà a l'Escola de Traductors de Toledo l'encontre internacional Igualtat i Drets a la Mediterrània, amb l'objectiu de donar suport a les dones del món àrab en les seves iniciatives per la defensa dels seus drets i, així, consolidar la seva participació en el desenvolupament dels països respectius. També ha estat un punt de trobada amb col·lectius de migrants que viuen a Espanya per debatre sobre l'accés i ampliació dels seus Drets Econòmics, Socials i Culturals (DESC). Aquest programa, finançat per l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI), ofereix grans i múltiples possibilitats per donar suport als esforços fets sobre el terreny amb vista a millorar els nivells de participació de les dones en el desenvolupament econòmic, social, cultural i polític de les seves respectives comunitats; permetre la visualització de les aportacions i iniciatives femenines; refermar la promoció dels drets de la dona i incrementar els terminis de cooperació, coordinació i vertebració de les xarxes de dones a la Mediterrània.

GRUP MEDITERRANI ACSUR-Las Segovias
Carmen Pellicer Balsalobre. Responsable de Migracions

de forma autònoma; y, por último, "La situación de hijos e hijas de familias migrantes de origen marroquí". Este encuentro sirvió para identificar debates y establecer propuestas para un trabajo en red en el que las relaciones de género e intergeneracionales son los ejes transversales planteados.

A partir de las conclusiones obtenidas, se trabaja en la segunda fase del proyecto, donde están recogidas líneas de acción que cobran un sentido fundamental en este nuevo marco de relaciones, concretamente en:

- Diseñar, desde lo transnacional, un trabajo en red que fomente la cooperación entre entidades, con acciones basadas en las relaciones de género e intergeneracionales que promuevan la igualdad de oportunidades entre hombres y mujeres.*
- Fomentar el desarrollo de programas y actividades conjuntas e intercambio de información y buenas prácticas, basadas en el respeto de los derechos humanos de las personas migrantes, tanto en origen como en destino.*
- Facilitar espacios de encuentro y coordinación de las organizaciones de mujeres y jóvenes migrantes magrebíes con las organizaciones argelinas y marroquíes en origen que favorezcan iniciativas de codesarrollo (social, cultural, económico, laboral, organizativo y político).*

Iniciatives contra la desigualtat de gènere en el àmbit mediterràneo

ACSUR-Las Segovias desarrolla conjuntamente el programa Apoyo a la Participación de las Mujeres Árabes en el Desarrollo, que lleva a cabo con una decena de organizaciones palestinas y marroquíes. Con una duración de tres años y centrado en colectivos de mujeres en situación de desventaja, articula proyectos concretos en relación con sus necesidades más acuciantes en el campo de la salud, la educación y el empleo. El objetivo es generar iniciativas que permitan afrontar la desigualdad de género, motivar la participación democrática y promover encuentros, intercambios de experiencias, solidaridades y alianzas que fortalezcan el tejido asociativo en cada país y el trabajo en red a escala de Mediterráneo. Para ello, se han puesto en marcha herramientas como publicaciones en árabe y en castellano, y cuenta con una página web que ha sido desarrollada y que gestionan conjuntamente Mujeres en Red y el programa Mediterráneas de ACSUR-Las Segovias: www.mediterraneas.org, con el objetivo de crear un espacio de encuentro, de intercambio de experiencias y de conocimiento sobre las mujeres del Mediterráneo.

El pasado mes de noviembre, ACSUR organizó en la Escuela de Traductores de Toledo, el encuentro internacional Igualdad y Derechos en el Mediterráneo, con el objetivo de apoyar a las mujeres del mundo árabe en sus iniciativas por la defensa de sus derechos y, así, consolidar la participación de éstas en el desarrollo de sus respectivos países. También ha sido un punto de encuentro con colectivos de migrantes que viven en España para debatir sobre el acceso y ampliación de sus Derechos Económicos, Sociales y Culturales (DESC). Este programa, financiado por la Agencia Española de Cooperación Internacional (AECI), ofrece grandes y múltiples posibilidades para respaldar los esfuerzos hechos sobre el terreno con vistas a mejorar los niveles de participación de las mujeres en el desarrollo económico, social, cultural y político de sus respectivas comunidades; permitir la visualización de las aportaciones e iniciativas femeninas; apoyar la promoción de los derechos de la mujer e incrementar los lazos de cooperación, coordinación y vertebración de las redes de mujeres en el Mediterráneo.

GRUPO MEDITERRÁNEO ACSUR-Las Segovias
Carmen Pellicer Balsalobre. Responsable de Migraciones

UNA ESTADA FORMATIVA A LES ILLES BALEARS

L'associació Equipo de Formación, Información y Publicaciones (EFIP) va néixer a Veneçuela fa 34 anys. En l'exercici de les nostres activitats entrarem en contacte amb la Fundació Deixalles, pel seu treball d'inserció social i laboral de persones desocupades mitjançant el reciclatge de deixalles. De llavors ençà, hem realitzat dues estades de formació a les Illes Balears, en el marc del nostre projecte Vargas Recicla. Aquesta experiència es duu a terme a l'estat de Vargas, i cerca inserir socialment i laboralment joves i mares fadrines de barris populars a través de l'aprofitament dels residus sòlids urbans.

Durant la nostra estada procurarem no només formar-nos sinó també compartir les nostres experiències. Principalment intercanviarem informació amb els membres de les diferents delegacions que Deixalles té a Mallorca amb la finalitat de millorar la nostra pràctica, especialment a l'àrea de la gestió ambiental. A Deixalles Palma coneguérem fil per randa la classificació de la roba i la resta de materials (mobles, cuines, llibres, etc.), que són recuperats per a la venda.

Una experiència interessant fou la visita al Parc de les Tecnologies Ambientals. En el recorregut poguérem observar el procés de reciclatge de diversos materials (matèria orgànica, plàstics, alumini, etc.), així com la reutilització de molts altres que, comunament, es llencen a les escombraries.

Omaira Valbuena i José Luis Bolívar, EFIP

Uns quants dies després, visitarem el taller de joguines i de marqueteria que funcionen sota la protecció de Càritas. Gràcies a ells es realitza una tasca important de suport a persones desfavorides.

A l'escola de cuina Ateneu Alcari compartirem impressions amb un grup de dones que reben formació i que després es col·locaran en el sector de l'hostaleria.

També anarem a la seu de la Fundació Deixalles a Felanitx, on, a més de recórrer les rutes per on es realitza diàriament la recollida selectiva, tinguérem l'oportunitat d'una trobada i intercanvi amb l'equip de suport i els beneficiaris del programa. Molts dels participants tenien interès en conèixer el nostre projecte, com es viu a Veneçuela, els seus costums, la seva gent, etc.

A Sóller observarem la important labor de recuperació de materials reciclables que realitza Deixalles, com a eina de suport per a persones desfavorides.

Finalment, mantinguérem una trobada amb l'equip de la Fundació Deixalles de Palma, on donarem a conèixer més a fons la realitat actual de Veneçuela i el paper que té l'EFIP en el suport a organitzacions socials, a través de la formació com a instrument per potenciar el seu desenvolupament i enfortiment.

UNA ESTANCIA FORMATIVA EN LAS ILLES BALEARS

La asociación Equipo de Formación, Información y Publicaciones (EFIP) nació en Venezuela hace 34 años. En el ejercicio de nuestras actividades entramos en contacto con la Fundación Deixalles, por su trabajo de inserción social y laboral de personas desempleadas mediante el reciclaje de desechos. Desde entonces, hemos realizado dos estancias de formación en las Illes Balears, en el marco de nuestro proyecto Vargas Recicla. Esta experiencia, se lleva a cabo en el estado de Vargas, y busca insertar social y laboralmente a jóvenes y madres solteras de barrios populares a través del aprovechamiento de los residuos sólidos urbanos.

Durante nuestra estancia procuramos no sólo formarnos sino también compartir nuestras experiencias. Principalmente intercambiamos información con los miembros de las diferentes delegaciones que Deixalles tiene en Mallorca con el fin de mejorar nuestra práctica, especialmente en el área de la gestión ambiental. En Deixalles Palma conocimos al detalle la clasificación de la ropa y demás materiales (muebles, cocinas, libros, etc.) que son recuperados para la venta.

Una experiencia interesante fue la visita al Parque de las Tecnologías Ambientales. En el recorrido pudimos observar el proceso de reciclaje de diversos materiales (materia orgánica, plásticos, aluminio, etc.), así como la reutilización de muchos otros que, comúnmente, se echan a la basura.

Omaira Valbuena y José Luis Bolívar, EFIP

Unos días más tarde, visitamos el taller de juguetes y de marquetería que funcionan bajo el auspicio de Caritas. A través de ellos se realiza una labor importante de apoyo a personas desfavorecidas.

En la escuela de cocina Ateneu Alcari compartimos impresiones con un grupo de mujeres que reciben formación y que luego serán empleadas en el sector de la hostelería.

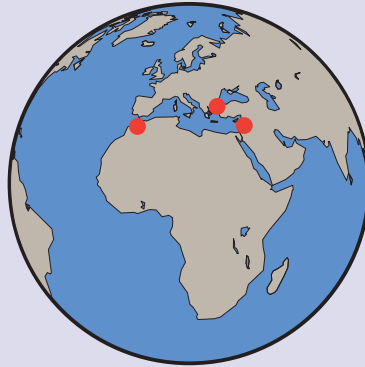
También estuvimos en la sede de la Fundación Deixalles en Felanitx donde, además de recorrer las rutas por donde se realiza la recogida selectiva diariamente, tuvimos una bonita ocasión de encuentro e intercambio con el equipo de apoyo y los beneficiarios del programa. Muchos de los participantes estaban interesados en conocer nuestro proyecto, cómo se vive en Venezuela, sus costumbres, su gente, etc.

En Sóller observamos la importante labor de recuperación de materiales reciclables que realiza Deixalles, como herramienta de apoyo para personas desfavorecidas.

Finalmente, sostuvimos un encuentro con el equipo de la Fundación Deixalles de Palma, en la que dimos a conocer más a fondo la realidad actual de Venezuela y el papel que juega el EFIP en el apoyo a organizaciones sociales, a través de la formación como instrumento para potenciar su desarrollo y fortalecimiento.

PROGRAMA AZAHAR

El Programa Azahar, de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI), s'executa a tres regions de la Mediterrània (el Magrib, l'Orient Mitjà i el sud-est d'Europa) i comprèn accions en matèria de conservació de sòls, gestió sostenible de l'aigua, energies renovables i ús eficient de l'energia, turisme sostenible, producció sostenible, sanejament ambiental i planificació i gestió mediambiental. El 2002 el Govern de les Illes Balears s'incorporà al Programa Azahar. De llavors ençà ha participat en diversos projectes.

El Programa Azahar, de la Agencia Española de Cooperación Internacional (AECI), se ejecuta en tres regiones del Mediterráneo (Magreb, Oriente Medio y el sudeste de Europa) y comprende acciones en materia de conservación de suelos, manejo sostenible del agua, energías renovables y uso eficiente de la energía, turismo sostenible, producción sostenible, saneamiento ambiental y planificación y gestión medioambiental. En 2002 el Govern de las Illes Balears se incorporó al Programa Azahar. Desde entonces ha participado en diversos proyectos.

Millora de les Condicions Ambientals a la Costa d'Ued Lau (Marroc)

Molts de joves de la vall d'Ued Lau volen emigrar i tenir una vida millor que la de les seves famílies, que viuen en condicions precàries de la pesca i de l'agricultura. Per aquest motiu se'n van a la ciutat veïna de Tetuán o s'embarquen en una pastera rumb a Espanya. Ued Lau, la població principal de la vall, és coneguda com "el poble de les pasteres" i ha estat testimoni de nombroses partides, algunes tràgiques.

Però aquesta vall, situada al nord-oest del Marroc, té un elevat potencial turístic gràcies als seus paisatges pintorescos i al clima favorable. A la seva franja costanera se succeeixen els penya-segats, les cales, els pobles de pescadors, i a la desembocadura del riu Ued Lau s'estén una vasta platja de 14 quilòmetres de llarg.

Malgrat això, la deficient gestió dels residus de la zona, sobretot de les deixalles sòlides urbanes, els abocaments que s'han fet al riu i les escombraries marines, envaeixen la platja i amenacen de contaminar i vulnerar greument aquest ecosistema que, d'altra manera, podria fomentar la creació d'ocupació i incentivar l'activitat econòmica de la vall. El turisme és una activitat que depèn directament de la qualitat mediambiental de l'entorn (tot i que el desenvolupament turístic també incideix negativament en els seus valors ambientals).

Mejora de las Condiciones Ambientales en la Costa de Ued Lau (Marruecos)

Muchos jóvenes del valle de Ued Lau quieren emigrar y tener una vida mejor que la de sus familias, que viven en condiciones precarias de la pesca y de la agricultura. Por esta razón se marchan a la cercana ciudad de Tetuán o se embarcan en una patera rumbo a España. Ued Lau, la población principal del valle, es conocida como "el pueblo de las pateras" y ha sido testigo de numerosas partidas, algunas de ellas trágicas.

Pero este valle, situado en el noroeste de Marruecos, tiene un elevado potencial turístico gracias a sus pintorescos paisajes y a su clima favorable. En su franja costera se suceden los acantilados, las calas, los pueblos de pescadores y, en la desembocadura del río Ued Lau, se extiende una vasta playa de 14 kilómetros de largo.

Sin embargo, la deficiente gestión de los residuos de la zona, sobre todo de los desechos sólidos urbanos, los vertidos que se han arrojado al río y la basura marina, invaden la playa y amenazan con contaminar y vulnerar gravemente este ecosistema que, de otro modo, podría fomentar la creación de empleo e incentivar la actividad económica del valle. El turismo es una actividad que depende directamente de la calidad medioambiental del entorno (aunque el desarrollo turístico también incida negativamente en los valores ambientales de éste).

Dirección General de Cooperación / Natalia Riera / Marruecos

Dirección General de Cooperación / Natalia Riera / Palestina

Dirección General de Cooperación / Natalia Riera / Territorios Palestinos

Fer compatible el desenvolupament humà de les poblacions locals amb la protecció del medi ambient i la conservació dels recursos naturals és l'objectiu principal del Programa Azahar. En els països mediterranis on el sector turístic representa una oportunitat de desenvolupament econòmic, de creació de riquesa i de benestar, el Programa Azahar hi realitza un conjunt d'actuacions en matèria de turisme sostenible. És el cas d'aquest pla de Millora de les Condicions Ambientals a la Costa d'Ued Lau, executat durant els anys 2004 i 2005.

Per emprendre aquest projecte, s'adquirí una màquina de tracció independent, arrossegada per un tractor, destinada a la neteja de la platja, i s'instal·laren equips per al manteniment de l'entorn (punts de recollida de deixalles, contenidors i papereres). Paral·lelament, es dugué a terme un programa d'informació i sensibilització destinat a la població local i estacional, i es crearen les estructures per gestionar per si mateixes futures campanyes de sensibilització (com ara els clubs de medi ambient escolars). També es realitzaren activitats de capacitat per a l'ús correcte i conservació dels equips.

Aquest projecte s'ha emmarcat dins d'un pla més ambiciós de l'AECL, que cerca convertir la vall d'Ued Lau en un model de desenvolupament sostenible per a la regió del nord del Marroc.

Seminari Avançat sobre Gestió Mediambiental de l'Activitat Turística

Darrerament, s'ha anat imposant la idea que una activitat turística més sostenible no és només una demanda creixent del mercat, sinó també una necessitat per a la supervivència d'aquest sector a mitjà i a llarg termini.

Hacer compatible el desarrollo humano de las poblaciones locales con la protección del medio ambiente y la conservación de los recursos naturales es el objetivo principal del Programa Azahar. En aquellos países mediterráneos en los que el sector turístico representa una oportunidad de desarrollo económico, de creación de riqueza y de bienestar, el Programa Azahar realiza un conjunto de actuaciones en materia de turismo sostenible. Es el caso de este plan de Mejora de las Condiciones Ambientales en la Costa de Ued Lau, ejecutado en los años 2004 y 2005.

Para acometer este proyecto, se adquirió una máquina de tracción independiente, arrastrada por un tractor, destinada a la limpieza de la playa, y se instalaron equipos para el mantenimiento del entorno (puntos de recogida de desechos, contenedores y papeleras). Paralelamente, se llevó a cabo un programa de información y sensibilización destinado a la población local y estacional, y se crearon las estructuras para gestionar por sí mismas futuras campañas de sensibilización (como los clubs de medio ambiente escolares). También se realizaron actividades de capacitación para el correcto uso y conservación de los equipos.

Este proyecto se ha enmarcado dentro de un plan más ambicioso de la AECL, que busca convertir el valle de Ued Lau en un modelo de desarrollo sostenible para la región del norte de Marruecos.

Seminario Avanzado sobre Gestión Medioambiental de la Actividad Turística

En los últimos tiempos, se ha ido imponiendo la idea de que una actividad turística más sostenible no es sólo una demanda creciente del mercado, sino también una necesidad para la supervivencia de este sector a medio y largo plazo.

Amb l'objectiu de formar professionals i gestors de les administracions públiques de països mediterranis perquè promoguin, des de les seves institucions, la implantació de polítiques i estratègies de suport a una gestió mediambiental sostenible en el sector turístic, s'organitzà el Seminari Avançat sobre Gestió Mediambiental de l'Activitat Turística.

A aquest seminari, celebrat el passat mes de novembre a la Universitat de les Illes Balears, hi assistiren professionals i funcionaris de les administracions públiques del Marroc, Albània, Algèria, Bòsnia i Hercegovina, Egipte, Jordània, Líban, Sèrbia i Montenegro, Territoris Palestins, Tunísia i Turquia.

Un dels principals objectius del curs fou mostrar l'experiència desenvolupada a les Illes Balears en la implantació del Sistema Comunitari de Gestió i Auditoria Mediambientals (EMAS) en empreses turístiques.

Projecte de Seguretat Alimentària i Creació de Llocs de Feina a la Franja de Gaza

L'agricultura és un sector fonamental en l'economia palestina i ocupa un percentatge important de la seva població. Com que l'agricultura de regadiu és la més estesa a la zona, i la major part de la producció la consumeixen els seus habitants, és del tot necessari preservar els recursos hídrics. D'altra banda, l'elevada taxa de desocupació i el declivi en els ingressos de les famílies fan que moltes se situïn per sota del llindar de la pobresa.

Durant els anys 2003 i 2004, el Govern de les Illes Balears col·laborà en el Projecte de Seguretat Alimentària i Creació de Llocs de Treball a la zona mitjana de la franja de Gaza. Aquest projecte tingué com a objectiu principal la reconstrucció d'infraestructures agràries i d'extracció d'aigua, malmeses com a resultat d'una severa situació viscuda a la franja de Gaza.

A la primera fase (2003), l'aportació balear es destinà a donar suport a la producció d'un viver, a recuperar un pou agrícola, a rehabilitar 10 hivernacles i a instal·lar sistemes de regatge gota a gota. A més, s'impartí un curs intensiu de formació a agricultors i tècnics agrònoms, sobre gestió sostenible de l'aigua, gestió i control de fertilitzants, pesticides i sistemes de dessalinització.

A la segona fase (2004), es continuà amb la reconstrucció i la reparació d'infraestructures agrícoles i d'aigua, es donà suport a la producció agrícola (principalment cítrics i palmeres), es fomentà el tractament d'aigües residuals per a ús agrícola i l'ús de fangs residuals com a fertilitzants, i es prosseguí la formació i capacitat d'agricultors i tècnics.

La població rural i desocupada de la zona mitjana de la franja de Gaza fou la beneficiària d'aquest programa: es crearen nous llocs de treball, els agricultors augmentaren els seus ingressos, s'enfortí la seguretat alimentària de la zona i es contribuí a l'estalvi d'aigua i a la protecció de l'aqüífer.

Dirección General de Cooperación / Natalia Riera / Territorios Palestinos

Con el objetivo de formar a profesionales y gestores de las administraciones públicas de países mediterráneos para que promuevan, desde sus instituciones, la implantación de políticas y estrategias de apoyo a una gestión medioambiental sostenible en el sector turístico, se organizó el Seminario Avanzado sobre Gestión Medioambiental de la Actividad Turística.

Este seminario, celebrado el pasado mes de noviembre en la Universitat de les Illes Balears, tuvo como asistentes a profesio-

nales y funcionarios de las administraciones públicas de Marruecos, Albania, Argelia, Bosnia y Herzegovina, Egipto, Jordania, Líbano, Serbia y Montenegro, Territorios Palestinos, Túnez y Turquía.

Uno de los principales objetivos del curso fue mostrar la experiencia desarrollada en las Illes Balears en la implantación del Sistema Comunitari de Gestión y Auditoria Mediambientales (EMAS) en empresas turísticas.

Proyecto de Seguridad Alimentaria y Creación de Puestos de Trabajo en la Franja de Gaza

La agricultura es un sector fundamental en la economía palestina y emplea a un porcentaje importante de su población. Como la agricultura de regadío es la más extendida en la zona, y la mayor parte de la producción la consumen sus habitantes, es del todo necesario preservar los recursos hídricos. Por otro lado, la elevada tasa de desempleo y el declive en los ingresos de las familias sitúa a muchas de ellas por debajo del umbral de la pobreza.

En los años 2003 y 2004, el Govern de les Illes Balears col·laborà en el Projecte de Seguretat Alimentària i Creació de Llocs de Treball en la zona mitjana de la franja de Gaza. Este proyecto tuvo como objetivo principal la reconstrucción de infraestructuras agrarias y de extracción de agua, dañadas como resultado de la severa situación vivida en la franja de Gaza.

En la primera fase (2003), la aportación balear se destinó a apoyar la producción de un vivero, a recuperar un pozo agrícola, a rehabilitar 10 invernaderos y a instalar sistemas de riego por goteo. Además, se impartió un curso intensivo de formación a agricultores y técnicos agrónomos, sobre gestión sostenible del agua, gestión y control de fertilizantes, pesticidas y sistemas de desalinización.

En la segunda fase (2004), se continuó con la reconstrucción y la reparación de infraestructuras agrícolas y de agua, se apoyó la producción agrícola (principalmente cítricos y palmeras), se fomentó el tratamiento de aguas residuales para uso agrícola y el uso de fangos residuales como fertilizantes, y se prosiguió la formación y capacitación de agricultores y técnicos.

La población rural y desempleada de la zona media de la franja de Gaza fue la beneficiaria de este programa: se crearon nuevos puestos de trabajo, los agricultores aumentaron sus ingresos, se fortaleció la seguridad alimentaria de la zona y se contribuyó al ahorro de agua y a la protección del acuífero.

AGÈNCIA DE COOPERACIÓ INTERNACIONAL DE LES ILLES BALEARS

A proposta de la Conselleria d'Immigració i Cooperació, el Consell de Govern va aprovar el Decret 38/2006, de 7 d'abril, de creació de l'Agència de Cooperació Internacional de les Illes Balears (ACIB).

L'ACIB té com a finalitat executar i gestionar els instruments a través dels quals s'articula la política de cooperació per al desenvolupament i l'emigració, i l'aplicació de recursos econòmics i materials per fer-la efectiva, tot seguint els manaments i directrius d'actuació establerts pels òrgans competents del Govern de les Illes Balears i la seva Administració pública.

Els objectius de l'ACIB són:

- Executar la política de la Conselleria d'Immigració i Cooperació, complementant l'actuació de la Direcció General de Cooperació, amb mesures de foment i suport de les accions per al desenvolupament dels països empobrits que realitzin els agents de la cooperació definits a l'article 29 de la Llei 9/2005, de 21 de juny, de cooperació per al desenvolupament.
- Constituir-se en organisme pagador de les ajudes que estableixi la Direcció General de Cooperació.
- La col·laboració i intercanvi amb altres entitats públiques i privades que treballin en concurrència amb els objectius de l'ACIB.

Entre les funcions de l'ACIB destaquen: l'execució dels objectius previstos segons les directrius establertes pel Govern de les Illes Balears, concretar convenis i contractes amb persones jurídiques i privades, instruir i resoldre les subvencions i gestionar el finançament de projectes de cooperació per al desenvolupament d'acord amb la programació de la Direcció General de Cooperació. Així mateix, gestionar campanyes de solidaritat i d'ajuda humanitària per fer front a situacions d'emergència i gestionar programes i projectes de sensibilització, educació i formació de cooperants.

AGENCIA DE COOPERACIÓN INTERNACIONAL DE LAS ILLES BALEARS

A propuesta de la Consejería de Inmigración y Cooperación, el Consejo de Gobierno aprobó el Decreto 38/2006, de 7 de abril, de creación de la Agencia de Cooperación Internacional de las Illes Balears (ACIB).

La ACIB tiene como finalidad ejecutar y gestionar los instrumentos a través de los cuales se articula la política de cooperación para el desarrollo y emigración, y la aplicación de recursos económicos y materiales para hacerla efectiva, siguiendo los mandatos y directrices de actuación establecidos por los órganos competentes del Govern de las Illes Balears y su Administración pública.

Los objetivos de la ACIB son:

- Ejecutar la política de la Consejería de Inmigración y Cooperación, complementando la actuación de la Dirección General de Cooperación, con medidas de fomento y apoyo de las acciones para el desarrollo de los países empobrecidos que realicen los agentes de la cooperación definidos en el artículo 29 de la Ley 9/2005, de 21 de junio, de cooperación para el desarrollo.
- Constituirse en organismo pagador de las ayudas que establezca la Dirección General de Cooperación.
- La colaboración e intercambio con otras entidades públicas y privadas que trabajen en concurrència con los objetivos de la ACIB.

Entre las funciones de la ACIB destacan: la ejecución de los objetivos previstos según las directrices establecidas por el Govern de las Illes Balears, concretar convenios y contratos con personas jurídicas y privadas, instruir y resolver las subvenciones y gestionar la financiación de proyectos de cooperación para el desarrollo de acuerdo con la programación de la Dirección General de Cooperación. También, gestionar campañas de solidaridad y de ayuda humanitaria para hacer frente a situaciones de emergencia y gestionar programas y proyectos de sensibilización, educación y formación de cooperantes.

subscriu-te | suscríbete
gratuïtament | gratuitamente

c/o perant
www.cooperant.org

Nom i llinatges / Nombre y apellidos

Telèfon / Teléfono

Adreça / Dirección

CP

Localitat / Localidad

Província / Provincia

E-mail

Subscriu-te avui mateix enviant aquest cupó a: | Suscríbete hoy mismo enviando este cupón a:

Govern de les Illes Balears - Conselleria d'Immigració i Cooperació - Direcció General de Cooperació

C/ Sant Joan de la Salle, 7 • 07003 Palma • Tel.: 971 17 74 34 • Fax: 971 17 60 98

Si vols més informació, posa't en contacte amb nosaltres | Si quieres más información, ponte en contacto con nosotros

L'ACIB serà regida i administrada per un òrgan de govern integrat per la Presidència, que recau en el titular de la Conselleria d'Immigració i Cooperació, la Vicepresidència, en el titular de la Direcció General de Cooperació, i un Consell de Direcció, amb els membres següents: el secretari general de la Conselleria d'Immigració i Cooperació, un representant de la Conselleria d'Hisenda, un representant de la Conselleria d'Educació, un representant de la Conselleria de Salut i un representant de la Conselleria de Funció Pública. L'òrgan de gestió de l'ACIB constarà d'una Direcció Gerent (aquest càrrec serà nomenat i separat lliurement mitjançant resolució del conseller d'Immigració i Cooperació) i de tres unitats tècniques: jurídicoadministrativa, d'ajudes per al desenvolupament i d'informació i difusió.

El patrimoni de l'ACIB el constitueix el conjunt de béns i/o drets propis que li adscriu la comunitat autònoma de les Illes Balears, o qualsevol persona o entitat per qualsevol títol, els que l'ACIB adquireixi en el curs de la seva gestió i aquells respecte dels quals se subrogui en la seva titularitat com a conseqüència de la supressió, l'extinció o la dissolució d'entitats autònomes o empreses públiques de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Les fonts de finançament de l'ACIB per a la consecució de les seves finalitats són: els béns i valors que constitueixen el seu patrimoni i els productes i la venda d'aquests, les transferències i les subvencions que anualment es consignin en els pressuposts generals de les Illes Balears o en els d'altres administracions públiques, organismes autònoms o empreses públiques, incloses les transferències que rebí en la seva condició d'organisme pagador dels fons estatals i europeus, els ingressos de dret públic o privats que li correspongui percebre i els que es produeixin a conseqüència de les seves activitats, les subvencions, aportacions voluntàries o donacions que persones públiques o privades concedeixin al seu favor i els emprèstits que puguin emetre, així com els crèdits financers que puguin concertar amb entitats bancàries o altres de crèdit, tant nacionals com estrangeres

Dirección General de Cooperación / Marina Estarellas / India

La ACIB será regida y administrada por un órgano de gobierno integrado por la Presidencia, que recae en el titular de la Consejería de Inmigración y Cooperación, la Vicepresidencia, en el titular de la Dirección General de Cooperación, y un Consejo de Dirección, con los miembros siguientes: el secretario general de la Consejería de Inmigración y Cooperación, un representante de la Consejería de Hacienda, un representante de la Consejería de Educación, un representante de la Consejería de Salud y un representante de la Consejería de Función Pública. El órgano de gestión de la ACIB constará de una Dirección Gerente (este cargo será nombrado y separado libremente mediante resolución del titular de la Consejería de Inmigración y Cooperación) y de tres unidades técnicas: jurídicoadministrativa, de ayudas para el desarrollo y de información y difusión.

El patrimonio de la ACIB lo constituye el conjunto de bienes y/o derechos propios que le adscriba la Comunidad Autónoma de las Illes Balears, o cualquier persona o entidad por cualquier título, los que la ACIB adquiera en el curso de su gestión y aquellos en cuya titularidad se subroga como consecuencia de la supresión, la extinción o la disolución de entidades autónomas o empresas públicas de la comunidad autónoma de las Illes Balears.

Las fuentes de financiación de la ACIB para la consecución de sus finalidades son: los bienes y valores que constituyen su patrimonio y los productos y la venta de éstos, las transferencias y las subvenciones que anualmente se consignen en los presupuestos generales de las Illes Balears o en los de otras administraciones públicas, organismos autónomos o empresas públicas, incluidas las transferencias que reciba en su condición de organismo pagador de los fondos estatales y europeos, los ingresos de derecho público o privados que le corresponda percibir y los que se produzcan a consecuencia de sus actividades, las subvenciones, aportaciones voluntarias o donaciones que personas públicas o privadas concedan a su favor, los empréstitos que puedan emitir, así como los créditos financieros que puedan concertar con entidades bancarias u otras de crédito, tanto nacionales como extranjeras.

DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE: Satisfà les necessitats actuals de les persones sense comprometre la capacitat de les generacions futures per satisfer les seves. Aquest terme, encunyat el 1987 per la Comissió Internacional del Medi Ambient i del Desenvolupament de les Nacions Unides, relacionà directament, per primera vegada, els processos de desenvolupament amb el respecte pel medi ambient.

Durant les últimes dècades ha augmentat la consciència del fet que el nostre model econòmic basat en la màxima producció i el consum és insostenible.

La Cimera de la Terra, la primera conferència sobre Medi Ambient i Desenvolupament, celebrada el 1992, conclougué amb la ratificació de cinc documents importants, però 14 anys més tard els èxits han estat limitats i molts dels problemes s'han agreujat.

La majoria de les activitats humanes continuen sense ser sostenibles: l'elevat consum de combustibles fòssils induïx al canvi climàtic, i aquest afavoreix la pèrdua de biodiversitat i d'hàbitats, i redueix l'aigua dolça disponible.

Millorar la situació requereix un canvi transcendental en el nostre model socioeconòmic, amb mesures d'estalvi energètic, utilització d'energies renovables i reducció de la pobresa.

AGENDA 21: o Programa 21, és un dels grans documents emanats de la Cimera de la Terra (Rio de Janeiro, 1992). Al llarg de més de 600 pàgines es detallaren els objectius mediambientals que cal aconseguir en el segle XXI. Aquest pla d'acció, a l'encalç del desenvolupament sostenible, s'havia d'emprendre a escala mundial, nacional i local per entitats de l'ONU, els governs dels seus estats membres i per grups principals particulars, a totes les àrees on tenen lloc impactes humans sobre el medi ambient.

L'Agenda 21 ha tingut, de moment, una dèbil aplicació, si exceptuem l'àmbit local, on té una certa expansió. En 11 anys s'han establert unes 7.000 agendes 21 locals en el món, el 65% de les quals a Europa.

Espanya és un dels països de referència en la implantació i desenvolupament de l'Agenda 21 Local, gràcies al paper que han tingut els ciutadans, les organitzacions ecologistes i els governs locals de centenars de municipis durant la darrera dècada.

GESI / Tanzania

DESARROLLO SOSTENIBLE: Aquel que satisface las necesidades actuales de las personas sin comprometer la capacidad de las futuras generaciones para satisfacer las suyas. Este término, acuñado en 1987 por la Comisión Internacional del Medio Ambiente y del Desarrollo de Naciones Unidas, relacionó directamente, por primera vez, los procesos de desarrollo con el respeto por el medio ambiente.

Durante las últimas décadas ha aumentado la conciencia de que nuestro modelo económico basado en la máxima producción y el consumo es insostenible.

La Cumbre de la Tierra, la primera conferencia sobre Medio Ambiente y Desarrollo, celebrada en 1992, concluyó con la ratificación de cinco importantes documentos, pero 14 años más tarde los logros han sido limitados y muchos de los problemas se han agravado.

La mayoría de las actividades humanas continúan sin ser sostenibles: el elevado consumo de combustibles fósiles induce al cambio climático, y éste favorece la pérdida de biodiversidad y de hábitats, y reduce el agua dulce disponible.

Mejorar la situación requiere de un cambio trascendental en nuestro modelo socio-económico, con medidas de ahorro energético, utilización de energías renovables y reducción de la pobreza.

AGENDA 21: o Programa 21, es uno de los grandes documentos emanados de la Cumbre de la Tierra (Rio de Janeiro, 1992). A lo largo de sus más de 600 páginas se detallaron los objetivos medioambientales a conquistar en el siglo XXI. Este plan de acción, en pos del desarrollo sostenible, debía ser emprendido a escala mundial, nacional y local por entidades de la ONU, los gobiernos de sus estados miembros y por grupos principales particulares, en todas las áreas en las cuales ocurren impactos humanos sobre el medio ambiente.

La Agenda 21 ha tenido, por el momento, una débil aplicación, si exceptuamos el ámbito local, donde está teniendo cierto auge. En 11 años se han establecido unas 7.000 agendas 21 locales en el mundo, el 65% de ellas en Europa.

España es uno de los países de referencia en la implantación y desarrollo de la Agenda 21 Local, gracias al papel que han jugado los ciudadanos, las organizaciones ecologistas y los gobiernos locales de cientos de municipios en la última década.

EL MILL

Hi ha molts pocs cereals que, com el mill, siguin capaços de produir en condicions de sequera extrema. El nom mill designa certes plantes herbàcies anuals, de llavor petita, que es cultiven en zones àrides d'Àfrica i Àsia tant pel gra o com a farratge verd.

El mill perla (*Pennisetum glaucum*) és l'espècie de més rellevància, tant per la superfície cultivada com per la seva contribució a la seguretat alimentària en zones en les que és difícil produir altres cultius. En l'actualitat, és l'aliment bàsic per a més de 400 milions de persones d'Àfrica, la Xina i l'Índia.

El mill perla es pot cultivar en sòls pobres i arenosos, i té el potencial de rendiment més elevat de totes les espècies de mill en condicions de sequera o d'estrès tèrmic. El seu sistema radicular fort i profund, i el seu cicle vegetatiu curt (creix ràpidament quan hi ha humitat), permet que produeixi petites quantitats de gra en zones on les precipitacions no superen els 300 mm. A més, té l'avantatge de poder emmagatzemar-se sense dificultat durant anys.

Altres espècies de mill són el *coracán*, el cultiu del qual es troba molt estès en les regions més fresques i de major altitud d'Àsia i Àfrica, amb els grans fermentats del qual s'elabora cervesa; el mill comú, aliment per a aus en els països desenvolupats i per a consum humà en determinades zones d'Àsia i Europa Oriental. La resta d'espècies són cereals alimentaris importants localment, el tef a Etiòpia, la forcadella blanca a Malí o la forcadella negra a Nigèria, Togo i Benín, la producció de la qual està a les mans de petits agricultors, que la destinen al consum familiar i al comerç local.

D'entre els cereals, el mill és un dels que més quantitat de ferro i magnesi aporten a l'organisme, tot i que el seu escàs contingut de niacina pot dur complicacions a aquelles poblacions que s'alimenten exclusivament i per temps prolongat d'aquest cereal. Té un índex més elevat de proteïnes que el blat, l'arròs o el blat de les Índies, però com que gairebé no conté gluten no és apropiat per elaborar pa, tot i que sí que ho és per preparar farinetes i tortas.

FAO / P. Cenini / Níger

EL MIJO

Existen muy pocos cereales que, como el mijo, sean capaces de producir en condiciones de sequía extrema. El nombre mijo designa a ciertas plantas herbáceas anuales, de semilla pequeña, que se cultivan en zonas áridas de África y Asia por el grano o como forraje verde.

El mijo perla (*Pennisetum glaucum*) es la especie de mayor relevancia, tanto por la superficie cultivada como por su contribución a la seguridad alimentaria en zonas en las que es difícil producir otros cultivos. En la actualidad, es el alimento básico para más de 400 millones de personas de África, China e India.

El mijo perla se puede cultivar en suelos pobres y arenosos, y tiene el potencial de rendimiento más elevado de todas las especies de mijo en condiciones de sequía o de estrés térmico. Su sistema radicular fuerte y profundo, y su ciclo vegetativo corto (crece rápidamente cuando hay humedad), permite que produzca pequeñas cantidades de grano en zonas donde las precipitaciones no superan los 300 mm. Además, tiene la ventaja de poder almacenarse sin dificultad durante años.

Otras especies de mijo son el *coracán*, cuyo cultivo se halla muy extendido en las regiones más frescas y de mayor altitud de Asia y África, con cuyos granos fermentados se elabora cerveza; el mijo común, alimento para aves en los países desarrollados y para consumo humano en determinadas zonas de Asia y Europa Oriental. Las restantes especies son cereales alimentarios importantes localmente, el tef en Etiopía, la digitaria blanca en Malí o la digitaria negra en Nigeria, Togo y Benín, cuya producción está en manos de pequeños agricultores, que la destinan al consumo familiar y al comercio local.

Dentro de los cereales, el mijo es uno de los que mayor cantidad de hierro y magnesio aportan al organismo, aunque su escaso contenido de niacina puede traer complicaciones a aquellas poblaciones que se alimentan exclusivamente y por tiempo prolongado de este cereal. Tiene un índice más elevado de proteínas que el trigo, el arroz o el maíz, pero como apenas contiene gluten no resulta apropiado para elaborar pan, aunque sí para preparar papillas y tortas.

El fin de la pobreza: cómo conseguirlo en nuestro tiempo. Jeffrey D. Sachs. Editorial Debate, 2005, 560 p.

En aquesta obra, el prestigiós economista i director del Projecte Mil·lenni de les Nacions Unides, Jeffrey Sachs, reflexiona sobre els grans temes del nostre temps i presenta un model integral de solucions econòmiques que conjuguen aspectes polítics, mediambientals, socials i ètics, per tal que els països més pobres puguin sortir del cicle de la pobresa. Segons els seus càlculs, aquests països eradicarien la pobresa abans de l'any 2025 si els països donants els dediquessin el 0,7% del seu PIB, compromès en el Pacte del Mil·lenni.

En esta obra, el prestigioso economista y director del Proyecto Milenio de Naciones Unidas, Jeffrey Sachs, reflexiona sobre los grandes temas de nuestro tiempo y presenta un modelo integral de soluciones económicas que conjugan aspectos políticos, medioambientales, sociales y éticos, para que los países más pobres puedan salir del ciclo de la pobreza. Según sus cálculos, estos países erradicarían la pobreza antes del año 2025 si los países donantes les dedicarían el 0,7% de su PIB, comprometido en el Pacto del Milenio.

Sabou, Mory Kanté. Riverboot / Karonté, 2005, CD

En el seu últim disc, aquest músic guineà, ídol del pop rock a finals dels anys vuitanta i ambaixador permanent de la FAO, ens descobreix els instruments musicals i la poesia tradicional de l'Àfrica de l'oest. A *Sabou*, una producció totalment acústica, Mory Kanté retorna a les seves arrels i a la seva condició de *griot*, o persona encarregada de conservar i transmetre oralment la cultura mandinga.

En su último disco, este músico guineano, ídolo del pop rock a finales de los años ochenta y embajador permanente de la FAO, nos descubre los instrumentos musicales y la poesía tradicionales de África del oeste. En Sabou, una producción totalmente acústica, Mory Kanté regresa a sus raíces y a su condición de griot, o persona encargada de conservar y transmitir oralmente la cultura mandinga.

www.techawards.org

Pàgina en anglès dels premis que concedeix el Tech Museum de Califòrnia a iniciatives innovadores de persones, companyies o organitzacions que utilitzen la tecnologia per resoldre els grans problemes de la humanitat. Els premis, d'edició anual, es distribueixen en cinc categories: Educació, Igualtat, Desenvolupament Econòmic, Salut i Medi Ambient.

Página en inglés de los premios que concede el Tech Museum de California a iniciativas innovadoras de personas, compañías u organizaciones que utilizan la tecnología para resolver los grandes problemas de la humanidad. Los premios, de edición anual, se distribuyen en cinco categorías: Educación, Igualdad, Desarrollo Económico, Salud y Medio Ambiente.

www.alternativaglobal.org

Aquesta web forma part de la campanya de sensibilització sobre els efectes de la globalització promoguda per Mans Unides, Càritas, Justícia i Pau i Alternativa 3, entre d'altres. S'hi pot visitar virtualment l'exposició de la campanya, descarregar material pedagògic, accedir a la base de dades dedicada al tema de la globalització, consultar les activitats programades i participar i implicar-se en la campanya esmentada.

Esta web forma parte de la campaña de sensibilización sobre los efectos de la globalización promovida por Manos Unidas, Cáritas, Justicia y Paz y Alternativa 3, entre otras. En ella se puede visitar virtualmente la exposición de la campaña, descargar material pedagógico, acceder a la base de datos dedicada al tema de la globalización, consultar las actividades programadas y participar e implicarse en dicha campaña.

www.tierramerica.net

Pàgina setmanal d'informació especialitzada en medi ambient i desenvolupament, especialment del continent americà, produïda per l'agència de notícies International Press Service. Conté reportatges sobre temes mediambientals, notícies sobre ecologia, ressenyes de llibres especialitzats i articles de personatges com ara Carlos Fuentes i Rigoberta Menchú, entre d'altres.

Página semanal de información especializada en medio ambiente y desarrollo, especialmente del continente americano, producido por la agencia de noticias International Press Service. Contiene reportajes sobre temas medioambientales, noticias sobre ecología, reseñas de libros especializados y artículos de personajes como Carlos Fuentes y Rigoberta Menchú, entre otros.

Carlos Barrantes

www.carlosbarrantes.com

*La selva amazónica.
Espacio donde reina la exuberancia.
Lo difícil es la síntesis.
Cómo y qué seleccionar.
Ante todo por qué.*

Puerto Maldonado (Perú, Amazonas)
(de la serie *Más allá del horizonte*)

"Más allá del horizonte tracta d'aquesta línia inexistent, frontera entre la nostra existència i la imaginada, on s'estableix un diàleg entre el que és real i el que és il·lusori. D'un viatge a l'exterior a la recerca de nosaltres mateixos, on no importa la destinació sinó allò sentit. Un lloc en el qual la suavitat de l'aigua es transforma en duresa pètria, el moviment es confon amb la calma".

*"En un viatge infinit, quan ens allunyem del que ens és proper, *Más allá del horizonte* ens torna invariablement al punt de partida".*

L'obra de Carlos Barrantes (Madrid, 1960), fotògraf i tècnic de laboratori, ha estat exposada a Espanya i internacionalment, i forma part de les col·leccions de la Fundació Pilar i Joan Miró, la Bibliothèque Nationale de França, la Col·lecció Ordóñez-Falcón i la Col·lecció Rafael Tous, entre d'altres. D'altra banda, té un taller fotogràfic artesanal a Palma de Mallorca, on centra el seu treball i investigació en processos alternatius (platinotípia, carbó, paper salat i albúmina, etc.).

"Más allá del horizonte trata de esa línea inexistente, frontera entre nuestra existencia y la imaginada, donde se establece un diálogo entre lo real y lo ilusorio. De un viaje al exterior en busca de nosotros mismos, donde no importa el destino sino lo sentido. Un lugar en el cual la suavidad del agua se transforma en dureza pétrea, el movimiento se confunde con la calma".

*"En un viaje infinito, al alejarnos de lo que nos es próximo, *Más allá del horizonte* nos devuelve invariablemente al punto de partida".*

La obra de Carlos Barrantes (Madrid, 1960), fotógrafo y técnico de laboratorio, ha sido expuesta en España e internacionalmente, y forma parte de las colecciones de la Fundació Pilar i Joan Miró, la Bibliothèque Nationale de France, la Colección Ordóñez-Falcón y la Colección Rafael Tous, entre otras. Por otra parte, tiene un taller fotográfico artesanal en Palma de Mallorca donde centra su trabajo e investigación en procesos alternativos (platinotípia, carbón, papel salado y albúmina, etc.).